

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IV kadencja

Druk nr 1694

Warszawa, 6 marca 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Przemysława Gosiewskiego.

(-) Adam Bielan, (-) Tadeusz Cymański, (-) Andrzej Diakonow, (-) Ludwik Dorn, (-) Jacek Falfus, (-) Szymon Giżyński, (-) Przemysław Gosiewski, (-) Wojciech Jasiński, (-) Marek Jurek, (-) Krzysztof Jurgiel, (-) Jarosław Kaczyński, (-) Mariusz Kamiński, (-) Michał Tomasz Kamiński, (-) Elżbieta Kruk, (-) Piotr Krzywicki, (-) Marek Kuchciński, (-) Marcin Libicki, (-) Adam Lipiński, (-) Andrzej Liss, (-) Kazimierz Marcinkiewicz, (-) Tomasz Markowski, (-) Antoni Mężydło, (-) Hanna Mierzejewska, (-) Marek Muszyński, (-) Maria Nowak, (-) Ryszard Nowak, (-) Bolesław Piecha, (-) Marian Piłka, (-) Paweł Poncyłjusz, (-) Jacek Sauk, (-) Małgorzata Stryjska, (-) Marek Suski, (-) Aleksander Szczygło, (-) Bartłomiej Szrajber, (-) Wiesław Walendziak, (-) Zbigniew Wassermann, (-) Elżbieta Więclawska-Sauk, (-) Artur Zawisza, (-) Zbigniew Ziobro.

Ustawa
z dnia 2003 r.
o zmianie ustawy – Prawo o adwokaturze i o zmianie niektórych innych ustaw.

Art. 1

W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze /Dz. U. nr 123, poz. 1058 i nr 153, poz. 1271 z 2002 r./ wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 4 a uchyla się ust. 2;
- 2) w art. 40 uchyla się pkt. 4;
- 3) uchyla się art. 47;
- 4) w art. 58 pkt. 12 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) w lit. b skreśla się słowa „i składania egzaminu adwokackiego”;
 - b) uchyla się lit. j;
- 5) w art. 66 wprowadza się następujące zmiany:
 - a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 66. 1. Wymogu odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu adwokackiego nie stosuje się do:

 - 1) profesorów, doktorów habilitowanych lub doktorów nauk prawnych zatrudnionych na stanowisku adiunkta na wydziale prawa,
 - 2) osób, które, zajmują lub zajmowały stanowisko prokuratora albo wykonują lub wykonywały zawód notariusza lub radcy prawnego,
 - 3) osób, które zdały egzamin sędziowski.”;

- b) w ust. 2 zdanie drugie otrzymuje brzmienie: „Egzamin adwokacki składany jest przed Komisją, o której mowa w art. 75 a.”;
- 6) art. 68 otrzymuje brzmienie:
- „Art. 68. 1. Wpis aplikanta, który zdał egzamin adwokacki, na listę adwokatów następuje na podstawie uchwały okręgowej rady adwokackiej, w obrębie której aplikant odbywał aplikację adwokacką.
2. Okręgowa rada adwokacka może odmówić wpisu na listę adwokatów aplikantowi, który zdał egzamin adwokacki, tylko wtedy, gdy wpis narusza przepisy art. 65 pkt. 1-3.
3. Okręgowa rada adwokacka podejmuje uchwałę w sprawie wpisu aplikanta na listę adwokatów w terminie 30 dni od otrzymania zawiadomienia o zdanym przez niego egzaminie. Niepodjęcie uchwały przez okręgową radę adwokacką w powyższym terminie jest równoznaczne z dokonaniem wpisu.
4. Okręgowej radzie adwokackiej przysługuje prawo wglądu do akt osobowych i dyscyplinarnych osoby ubiegającej się o wpis.”;
- 7) dodaje się art. 68 a w brzmieniu:
- „Art. 68 a. 1. Wpis na listę adwokatów osób, o których mowa w art. 66 następuje na ich wniosek, na podstawie uchwały okręgowej rady adwokackiej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wpis.
2. W stosunku do osób, o których mowa w art. 66 przepisy art. 68 ust. 2 – 4 stosuje się odpowiednio.”;
- 8) w art. 69 wprowadza się następujące zmiany:
- a) w ust. 1 i 2 skreśla się słowa „lub aplikantów adwokackich”;
- b) ust. 3 – 4 otrzymują brzmienie:
- „3. Od uchwały w przedmiocie odmowy wpisu na listę adwokatów aplikantowi i osobie, o której mowa w art. 66 służy odwołanie do Ministra Sprawiedliwości zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego. Przepisu art. 46 nie stosuje się.

4. Decyzje Ministra Sprawiedliwości, o których mowa w ust. 2 i 3 mogą być zaskarżone do sądu administracyjnego przez zainteresowanego lub okręgową radę adwokacką, która wydała zaskarżoną uchwałę lub uchwałę wobec której wniesiono sprzeciw.”;

9) art. 70 otrzymuje brzmienie:

„Art. 70. Po uzyskaniu wpisu na listę adwokatów adwokat wyznacza swą siedzibę zawodową i zawiadamia o tym okręgową radę adwokacką.”;

10) art. 71 otrzymuje brzmienie:

„Art. 71. 1. Adwokat może samodzielnie przenieść się do innego zespołu adwokackiego w okręgu tej samej izby, za zgodą tego zespołu, lub samodzielnie przenieść swoją siedzibę zawodową.

2. Adwokat może samodzielnie przenieść siedzibę zawodową do okręgu innej izby. Przeniesienie przez adwokata siedziby zawodowej do okręgu innej izby powoduje zmianę jego przynależności do izby z mocy prawa o ile nie narusza to przepisów art. 4 b ust. 1 pkt. 2 i ust. 2.

3. Adwokat przenosząc siedzibę zawodową do okręgu innej izby informuje o tym izbę w okręgu której obrał siedzibę, a izba ta dokonuje wpisu adwokata na listę oraz informuje poprzednią izbę adwokata o tym fakcie.”;

11) w art. 75 skreśla się słowa „art. 68 ust. 1”;

12) art. 75 a otrzymuje brzmienie:

„Art. 75 a. 1. Konkurs na aplikację adwokacką przeprowadza Komisja Egzaminacyjna do spraw aplikacji adwokackiej przy Ministrze Sprawiedliwości, zwana dalej „Komisją”.

2. Celem konkursu jest sprawdzenie i ocena poziomu przygotowania prawniczego kandydata. Konkurs odbywa się raz w roku kalendarzowym przed rozpoczęciem roku szkoleniowego, jako centralny konkurs ogólnopolski przeprowadzany w formie pisemnej.

3. Członków Komisji powołuje Minister Sprawiedliwości spośród osób, których wiedza, doświadczenie i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu konkursu.

4. W skład Komisji wchodzi:

- 1) dwóch przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości, będących w randze nie niższej niż dyrektora lub zastępcy dyrektora departamentu albo dyrektora lub zastępcy dyrektora jednostki równorzędnej w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- 2) trzech przedstawicieli Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, będących sędziami Sądu Najwyższego,
- 3) trzech przedstawicieli Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, będących sędziami Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 4) trzech przedstawicieli Naczelnej Rady Adwokackiej, będących członkami Naczelnej Rady Adwokackiej,
- 5) trzech przedstawicieli nauki prawa, będących pracownikami naukowymi na wydziałach prawa szkół wyższych i posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa lub tytuł naukowy profesora nauk prawnych,
- 6) przedstawiciel Prokuratora Krajowego, będący prokuratorem Prokuratury Krajowej,

5. Minister Sprawiedliwości powołuje spośród członków Komisji Przewodniczącą Komisji i Sekretarza Komisji. Sekretarzem Komisji może być jedynie przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości.

6. Niedelegowanie przez organy wskazane w ust. 4 przedstawiciela do pracy w Komisji nie wstrzymuje prac Komisji.

7. Kadencja członków Komisji trwa 3 lata.

8. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej określi, w drodze rozporządzenia, szczegółowy tryb przeprowadzania konkursu dla kandydatów na aplikantów adwokackich, w tym w szczególności termin ukazania się w prasie ogłoszenia o przeprowadzeniu konkursu, treść

ogłoszenia, termin składania zgłoszeń, zadania Komisji oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do zawodu adwokata, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, zasady dotyczące publikacji wyników konkursu, oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a także wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższej niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

9. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej może określić, w drodze rozporządzenia, limit aplikantów adwokackich przyjmowanych w danym roku kalendarzowym, w wysokości nie mniejszej niż 1/3 liczby członków samorządu zawodowego wykonujących zawód adwokata na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.”;

13) dodaje się art. 75 b i 75 c w brzmieniu:

„Art. 75 b 1. Członkostwo Komisji wygasa w razie:

- 1) śmierci członka Komisji,
- 2) złożenia rezygnacji,

2. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka Komisji w razie:

- 1) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków,
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji członka Komisji;
- 3) skazania za przestępstwo prawomocnym wyrokiem sądu;

3. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka Komisji w przypadku wszczęcia przeciwko tej osobie postępowania karnego w związku z podejrzeniem o popełnienie przez nią przestępstwa z winy umyślnej.

4. Wygaśnięcie członkostwa lub odwołania członka ze składu Komisji dokonane w czasie trwania postępowania konkursowego nie wstrzymuje prac Komisji.

5. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Komisji lub odwołania członka Komisji przed upływem kadencji, Minister Sprawiedliwości nie później niż w terminie 7 dni powołuje nowego członka na okres do końca tej kadencji. Przepis art. 75 a ust. 4 stosuje się odpowiednio.

6. Członek Komisji powołany na trzyletnią kadencję może być powołany ponownie tylko raz, jednak nie na kadencję przypadającą bezpośrednio po upływie kadencji, w której po raz pierwszy zasiadał w składzie Komisji.

7. Członkowi Komisji nie będącemu pracownikiem administracji rządowej przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji.

Art. 75 c. 1. Po przeprowadzeniu konkursu Komisja ustala i ogłasza jego wyniki. Minister Sprawiedliwości zawiadamia każdego z kandydatów oraz Naczelną Radę Adwokacką o wyniku egzaminu oraz publikuje protokół z postępowania konkursowego w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271).

2. Naczelna Rada Adwokacka w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, może zgłosić Ministrowi Sprawiedliwości zastrzeżenia w stosunku do kandydatów, którzy uzyskali pozytywny wynik w konkursie, lecz nie spełniają kryteriów wskazanych w art. 65 pkt. 1 – 3.

3. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w sprawie wpisu na listę aplikantów adwokackich i przesyła ją zainteresowanemu oraz Naczelnej Radzie Adwokackiej. Minister Sprawiedliwości publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) listę osób, wobec których wydał pozytywną decyzję o wpisie na listę aplikantów adwokackich.

4. Na decyzję Ministra Sprawiedliwości w sprawie wpisu na listę aplikantów kandydatowi i Naczelnej Radzie Adwokackiej przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

5. Naczelna Rada Adwokacka wyznacza okręgową izbę adwokacką, w której aplikant odbywać będzie aplikację. Naczelna Rada Adwokacka kieruje się w

pierwszym rzędzie wskazaniem zgłoszonym przez kandydata, a w następnej kolejności jego miejscem zamieszkania.”;

14) w art. 76 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 2 skreśla się słowo „sądowej”

b) w ust. 4 po dotychczasowej treści dodaje się drugie zdanie:

„Patron i odbywający pod jego kierunkiem aplikację aplikant adwokacki nie mogą być małżonkami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub stosunku powinowactwa pierwszego stopnia, przysposobienia, opieki lub kurateli. Pomiedzy patronem i aplikantem może istnieć stosunek pracy.”;

c) dotychczasowy ust. 5 otrzymuje oznaczenie ust. 6, a ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„W przypadku niewyznaczenia patrona przez dziekana okręgowej rady adwokackiej w ciągu 30 dni od dnia dokonania wpisu na listę aplikantów adwokackich, patrona wyznacza Minister Sprawiedliwości.”;

d) dodaje się ust. 7 w brzmieniu:

„7. Patron składa okręgowej radzie adwokackiej oświadczenie dotyczące zaistnienia przesłanek negatywnych określonych w ust. 4. Jeżeli przesłanki negatywne występują, dziekan okręgowej rady adwokackiej wyznacza aplikantowi innego patrona. Przepis ust. 6 stosuje się odpowiednio.”;

e) dodaje się ust. 8 w brzmieniu:

„8. Uchylenie się przez aplikanta od uczestnictwa w zajęciach i szkoleniach przewidzianych programem aplikacji jest przewinieniem dyscyplinarnym.”

15) dodaje się art. 76 a w brzmieniu:

„Art. 76 a. 1. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej może wprowadzić obowiązek wnoszenia przez aplikanta opłaty stanowiącej część kosztów aplikacji.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Adwokackiej, określa wysokość opłaty, o której mowa w ust. 1 oraz warunki zwolnienia aplikanta od obowiązku jej ponoszenia.

3. Pracownikowi wpisanemu na listę aplikantów adwokackich przysługuje zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w obowiązkowych zajęciach szkoleniowych, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.”

16) w art. 77 ust. 3 skreśla się wyraz „sądową”;

17) art. 78 otrzymuje brzmienie:

„Art. 78. 1. Aplikacja adwokacka kończy się egzaminem adwokackim przeprowadzanym przez Komisję, o której mowa w art. 75 a. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu może on być powtórzony jeden raz, w terminie ustalonym przez Komisję.

2. Niezwłocznie po przeprowadzeniu egzaminu Komisja zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o jego wynikach, a Minister Sprawiedliwości publikuje wyniki egzaminu w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) oraz zawiadamia o wynikach zainteresowanego oraz okręgową radę adwokacką, w której aplikant odbywał szkolenie.

3. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Naczelnej rady Adwokackiej, określi w drodze rozporządzenia szczegółowy tryb przeprowadzania egzaminu adwokackiego oraz testu umiejętności, o którym mowa w art. 26 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U 2002 r. Nr 126, poz. 1069), w tym w szczególności zadania Komisji, etapy konkursu lub testu oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do zawodu adwokata, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, zasady dotyczące publikacji wyników egzaminu lub testu oraz wysokość wynagrodzenia

członków Komisji, a także wysokość opłaty za egzamin lub test – nie wyższej niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.”

18) w art. 79 wprowadza się następujące zmiany:

- a) w ust. 1 pkt. 2 słowa „przez okręgową radę adwokacką” zastępuje się słowami „przez Komisję, o której mowa w art. 75 a”
- b) ust. 2 - 4 otrzymują brzmienie:
 2. W przypadku stwierdzenia przez okręgową radę adwokacką, w okresie dwóch pierwszych lat aplikacji, nieprzydatności aplikanta do wykonywania zawodu adwokata, okręgowa rada adwokacka występuje do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie decyzji w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów adwokackich.
 3. Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów adwokackich w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku okręgowej rady adwokackiej. O wydaniu decyzji Minister Sprawiedliwości zawiadamia zainteresowanego oraz okręgową radę adwokacką, o której mowa w ust. 2.
 4. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości służy zainteresowanemu i okręgowej radzie adwokackiej, o której mowa w ust. 2, skarga do sądu administracyjnego.”;

Art. 2.

W ustawie z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych /Dz. U. Nr 123, poz. 1059 i Nr 153, poz. 1271 z 2002 r./ wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 24 uchyla się ust. 2;
- 2) dodaje się art. 24¹ w brzmieniu:

„Art. 24¹ 1. Wpis aplikanta, który zdał egzamin radcowski na listę radców prawnych następuje na podstawie uchwały rady okręgowej izby radców prawnych, w obrębie której aplikant odbywał szkolenie radcowskie.

2. Rada okręgowej izby radców prawnych może odmówić wpisu na listę radców prawnych aplikantowi, który zdał egzamin radcowski, tylko wtedy, gdy wpis narusza przepisy art. 24 ust. 1 pkt 1 – 5.

3. W terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o pozytywnym wyniku egzaminu radcowskiego rada okręgowej izby radców prawnych podejmuje uchwałę o wpisie osoby, której ta decyzja dotyczy, na listę radców prawnych, jeśli osoba ta spełnia kryteria, określone w art. 24. Niepodjęcie przez radę okręgowej izby radców prawnych decyzji w powyższym terminie jest równoznaczne z dokonaniem wpisu.

4. Radzie okręgowej izby radców prawnych przysługuje prawo wglądu do akt osobowych i dyscyplinarnych osoby ubiegającej się o wpis.

5. Od uchwały w przedmiocie odmowy wpisu na listę radców prawnych aplikantowi i osobie, o której mowa w art. 25, służy odwołanie do Ministra Sprawiedliwości zgodnie z kodeksem postępowania administracyjnego.

6. Decyzja Ministra Sprawiedliwości, o której mowa w ust. 5 oraz o której mowa w art. 25² ust. 2, może być zaskarżona do sądu administracyjnego przez zainteresowanego lub radę okręgowej izby radców prawnych, która wydała zaskarżoną uchwałę lub uchwałę wobec której wniesiono sprzeciw.”;

3) w art. 25:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Art. 25. 1. Wymogu odbycia aplikacji radcowskiej i złożenia egzaminu radcowskiego nie stosuje się do:

- 1) profesorów, doktorów habilitowanych lub doktorów nauk prawnych zatrudnionych na stanowisku adiunkta na wydziale prawa,
- 2) osób, które zajmują lub zajmowały stanowisko prokuratora albo wykonują lub wykonywały zawód adwokata lub notariusza, osób, które zdały egzamin sędziowski.”;

b) w ust. 2 skreśla się wyraz "sądowej,";

c) w ust. 3 zdanie 2 otrzymuje brzmienie: „Obywatel państwa Unii Europejskiej zdaje egzamin przed Komisją, o której mowa w art. 33.”;

4) dodaje się art. 25¹ w brzmieniu:

„Art. 25¹ 1. Wpis na listę radców prawnych osoby, o której mowa w art. 25 ust. 1, następuje na podstawie uchwały rady okręgowej izby radców prawnych właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o wpis.

2. Listę prowadzi rada okręgowej izby radców prawnych właściwa dla miejsca zamieszkania radcy prawnego.

3. W stosunku do osób, o których mowa w art. 25 ust. 1 przepisy art. 24¹ ust. 2 – 6 stosuje się odpowiednio.”;

5) uchyla się art. 31;

6) art. 31¹ otrzymuje numerację „art. 25²”, a w ust. 1 skreśla się wyrazy „lub aplikantów radcowskich”;

7) w art. 32 dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Przepisy art. 3 ust. 3 – 5, art. 11, art. 12 ust.1, art. 23, art. 24 ust. 1 pkt 1, 3 – 5 i art. 27 stosuje się odpowiednio.”;

8) art. 33 otrzymuje brzmienie:

„Art. 33. 1. Konkurs na aplikację radcowską przeprowadza Komisja Egzaminacyjna do spraw aplikacji radcowskiej przy Ministrze Sprawiedliwości, zwana dalej „Komisją”.

2. Celem konkursu jest sprawdzenie i ocena poziomu przygotowania prawniczego kandydata. Konkurs odbywa się raz w roku kalendarzowym przed rozpoczęciem roku szkoleniowego, jako centralny konkurs ogólnopolski przeprowadzany w formie pisemnej.

3. Członków Komisji powołuje Minister Sprawiedliwości spośród osób, których wiedza, doświadczenie i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu konkursu.

4. W skład Komisji wchodzi:

1) dwóch przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości, będących w randze nie niższej niż dyrektora lub zastępcy dyrektora departamentu albo

- dyrektora lub zastępcy dyrektora jednostki równorzędnej w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- 2) trzech przedstawicieli Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, będących sędziami Sądu Najwyższego,
 - 3) trzech przedstawicieli Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, będących sędziami Naczelnego Sądu Administracyjnego,
 - 4) trzech przedstawicieli Krajowej Rady Radców Prawnych, będących członkami Krajowej Rady Radców Prawnych,
 - 5) trzech przedstawicieli nauki prawa, będących pracownikami naukowymi na wydziałach prawa szkół wyższych i posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa lub tytuł naukowy profesora nauk prawnych,
 - 6) przedstawiciel Prokuratora Krajowego, będący prokuratorem Prokuratury Krajowej,
5. Minister Sprawiedliwości powołuje spośród członków Komisji Przewodniczącego Komisji i Sekretarza Komisji. Sekretarzem Komisji może być jedynie przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości.
6. Niedelegowanie przez organy wskazane w ust. 4 przedstawiciela do pracy w Komisji nie wstrzymuje prac Komisji.
7. Kadencja członków Komisji trwa 3 lata.
8. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych, określi w drodze rozporządzenia szczegółowy tryb przeprowadzania konkursu dla kandydatów na aplikantów radcowskich, w tym w szczególności termin ukazania się w prasie ogłoszenia o przeprowadzeniu konkursu, treść ogłoszenia, termin składania zgłoszeń, zadania Komisji oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do zawodu radcy prawnego, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, zasady dotyczące publikacji wyników konkursu oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych także

wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższej niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

9. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych, może określić, w drodze rozporządzenia, limit aplikantów radcowskich przyjmowanych w danym roku kalendarzowym w wysokości nie mniejszej niż 1/10 liczby członków samorządu zawodowego wykonujących zawód radcy prawnego na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.”;

9) dodaje się art. 33¹ i 33² w brzmieniu:

„Art. 33¹ 1. Członkostwo Komisji wygasa w razie:

- 1) śmierci członka Komisji,
- 2) złożenia rezygnacji,

2. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka Komisji w razie:

- 1) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków,
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji członka Komisji;
- 3) skazania za przestępstwo prawomocnym wyrokiem sądu;

3. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka Komisji w przypadku wszczęcia przeciwko tej osobie postępowania karnego w związku z podejrzeniem o popełnienie przez nią przestępstwa z winy umyślnej.

4. Wygaśnięcie członkostwa lub odwołania członka ze składu Komisji dokonane w czasie trwania postępowania konkursowego nie wstrzymuje prac Komisji.

5. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Komisji lub odwołania członka Komisji przed upływem kadencji, Minister Sprawiedliwości nie później niż w terminie 7 dni powołuje nowego członka na okres do końca tej kadencji. Przepis art. 33 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

6. Członek Komisji powołany na trzyletnią kadencję może być powołany ponownie tylko raz, jednak nie na kadencję przypadającą bezpośrednio po upływie kadencji, w której po raz pierwszy zasiadał w składzie Komisji.

7. Członkowi Komisji nie będącemu pracownikiem administracji rządowej przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach w Komisji.

Art. 33² 1. Po przeprowadzeniu konkursu Komisja ustala i ogłasza jego wyniki. Minister Sprawiedliwości zawiadamia każdego z kandydatów oraz Krajową Radę Radców Prawnych o wyniku egzaminu oraz publikuje protokół z postępowania konkursowego w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271).

2. Krajowa Rada Radców Prawnych w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1, może zgłosić Ministrowi Sprawiedliwości zastrzeżenia w stosunku do kandydatów, którzy uzyskali pozytywny wynik w konkursie, lecz nie spełniają kryteriów wskazanych w art. 24.

3. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w sprawie wpisu na listę aplikantów radcowskich i przesyła ją zainteresowanemu oraz Krajowej Radzie Radców Prawnych. Minister Sprawiedliwości publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) listę osób, wobec których wydał pozytywną decyzję o wpisie na listę aplikantów radcowskich.

4. Na decyzję Ministra Sprawiedliwości w sprawie wpisu na listę aplikantów kandydatowi i Krajowej Radzie Radców Prawnych przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

5. Krajowa Rada Radców Prawnych wyznacza okręgową izbę radców prawnych, w której aplikant odbywać będzie aplikację. Krajowa Rada Radców Prawnych kieruje się w pierwszym rzędzie wskazaniem zgłoszonym przez kandydata, a w następnej kolejności jego miejscem zamieszkania.”;

10) dodaje się art. 35² w brzmieniu:

„Art. 35² 1. Minister Sprawiedliwości po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych może wprowadzić obowiązek wnoszenia przez aplikanta opłaty stanowiącej część kosztów aplikacji.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych, określa wysokość opłaty, o której mowa w ust. 1 oraz warunki zwolnienia aplikanta od obowiązku jej ponoszenia.”;

11) art. 36¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 36¹ 1. Aplikacja radcowska kończy się egzaminem radcowskim przeprowadzanym przez Komisję, o której mowa w art. 33. W razie niepomyślnego wyniku egzamin może być powtórzony jeden raz, w terminie ustalonym przez Komisję.

2. Niezwłocznie po zakończeniu egzaminu Komisja zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o jego wynikach, a Minister Sprawiedliwości publikuje wyniki egzaminu w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) oraz zawiadamia o wynikach zainteresowanego oraz radę okręgowej izby radców prawnych, w której aplikant odbywał szkolenie.

3. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Radców Prawnych, określi w drodze rozporządzenia szczegółowy tryb przeprowadzania egzaminu radcowskiego oraz testu umiejętności, o którym mowa w art. 26 ustawy z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069), w tym w szczególności zadania Komisji, etapy konkursu lub testu oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do zawodu radcy prawnego, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, zasady dotyczące publikacji wyników egzaminu lub testu oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a także wysokość opłaty za egzamin lub test – nie wyższej niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.”;

12) w art. 37 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 1 w pkt. 2 wyrazy „radę okręgowej izby radców prawnych” zastępuje się wyrazem „Komisję, o której mowa w art. 33”;

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku stwierdzenia przez radę okręgową izby radców prawnych w okresie dwóch pierwszych lat aplikacji nieprzydatności aplikanta do wykonywania zawodu radcy prawnego rada okręgową izby radców prawnych występuje do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie decyzji w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów radcowskich.”;

c) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów radcowskich w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku rady okręgową izby radców prawnych. O wydaniu decyzji Minister Sprawiedliwości zawiadamia zainteresowanego oraz radę okręgową izby radców prawnych., o której mowa w ust.2”;

d) dodaje się ust. 4 w brzmieniu:

„4. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości służy zainteresowanemu i radzie okręgową izby radców prawnych, o której mowa w ust. 2 skarga do sądu administracyjnego.”;

13) w art. 38 wprowadza się następujące zmiany:

a) w ust. 4 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu:

„Patron i odbywający pod jego kierunkiem aplikację aplikant radcowski nie mogą być małżonkami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub stosunku powinowactwa pierwszego stopnia i przysposobienia, opieki lub kurateli. Pomiędzy patronem i aplikantem może istnieć stosunek pracy.”;

b) ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. W przypadku niewyznaczenia patrona przez radę okręgową izby radców prawnych w ciągu 30 dni od dnia dokonania wpisu na listę aplikantów radcowskich, patrona wyznacza Minister Sprawiedliwości.”;

c) dodaje się ust. 6 i 7 w brzmieniu:

„6. Patron składa radzie okręgową izby radców prawnych oświadczenie dotyczące zaistnienia przesłanek negatywnych określonych w ust. 4. Jeżeli

przesłanki negatywne występują, dziekan rady okręgowej izby radców prawnych wyznacza aplikantowi innego patrona. Przepis ust. 5 stosuje się odpowiednio.”;

7. Zadaniem patrona jest przygotowanie aplikanta radcowskiego do wykonywania zawodu radcy prawnego w rozumieniu niniejszej ustawy.”;

14) w art. 60 wprowadza się następujące zmiany:

a) w pkt. 8 lit. c skreśla się słowa „i składania egzaminu radcowskiego oraz pokrywania kosztów aplikacji i ustalania ich wysokości”;

b) skreśla się pkt. 8b;

Art. 3.

W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie /Dz. U. Nr 42, poz.369 z 2002 r./ wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 10 dotychczasowa treść otrzymuje oznaczenie § 1 i dodaje się § 2 o brzmieniu:

„§2. Niewyrażenie opinii, o której mowa w § 1, w ciągu 30 dni od dnia otrzymania wniosku Ministra Sprawiedliwości, uważane jest za wyrażenie opinii pozytywnej.”;

2) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. Wymogów, o których mowa w art. 11 pkt. 3 – 6 nie dotyczą:

- 1) profesorów, doktorów habilitowanych lub doktorów nauk prawnych zatrudnionych na stanowisku adiunkta na wydziale prawa,
- 2) osób, które zajmują lub zajmowały stanowisko prokuratora albo wykonują lub wykonywały zawód adwokata lub radcy prawnego
- 3) osób, które zdały egzamin sędziowski.”;

3) w art. 71 uchyla się § 3 i 4;

4) dodaje się art. 71 a w brzmieniu:

„Art. 71. a §1. Konkurs na aplikację notarialną przeprowadza Komisja Egzaminacyjna do spraw aplikacji notarialnej przy Ministrze Sprawiedliwości, zwana dalej „Komisją”.

§2. Celem konkursu jest sprawdzenie i ocena poziomu przygotowania prawniczego kandydata. Konkurs odbywa się raz w roku kalendarzowym przed rozpoczęciem roku szkoleniowego, jako centralny konkurs ogólnopolski przeprowadzany w formie pisemnej.

§3. Członków Komisji powołuje Minister Sprawiedliwości spośród osób, których wiedza, doświadczenie i autorytet dają rękojmię prawidłowego przebiegu konkursu.

§4. W skład Komisji wchodzi:

- 1) dwóch przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości, będących w randze nie niższej niż dyrektora lub zastępcy dyrektora departamentu albo dyrektora lub zastępcy dyrektora jednostki równorzędnej w Ministerstwie Sprawiedliwości,
- 2) trzech przedstawicieli Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, będących sędziami Sądu Najwyższego,
- 3) trzech przedstawicieli Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, będących sędziami Naczelnego Sądu Administracyjnego,
- 4) trzech przedstawicieli Krajowej Rady Notarialnej, będących członkami Krajowej Rady Notarialnej,
- 5) trzech przedstawicieli nauki prawa, będących pracownikami naukowymi na wydziałach prawa szkół wyższych i posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa lub tytuł naukowy profesora nauk prawnych,
- 6) przedstawiciel Prokuratora Krajowego, będący prokuratorem Prokuratury Krajowej,

§5. Minister Sprawiedliwości powołuje spośród członków Komisji Przewodniczącego Komisji i Sekretarza Komisji. Sekretarzem Komisji może być jedynie przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości.

§6. Niedelegowanie przez organy wskazane w ust. 4 przedstawiciela do pracy w Komisji nie wstrzymuje prac Komisji.

§7. Kadencja członków Komisji trwa 3 lata.

§8. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia szczegółowy tryb przeprowadzania konkursu dla kandydatów na aplikantów notarialnych, w tym w szczególności termin ukazania się w prasie ogłoszenia o przeprowadzeniu konkursu, treść ogłoszenia, termin składania zgłoszeń, zadania Komisji oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do zawodu notariusza, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, zasady dotyczące publikacji wyników konkursu oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a także wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższej niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

§9. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Notarialnej, może określić, w drodze rozporządzenia, limit aplikantów notarialnych przyjmowanych w danym roku kalendarzowym w wysokości nie mniejszej niż 1/3 liczby członków samorządu zawodowego wykonujących zawód notariusza na dzień 31 grudnia roku poprzedniego.”;

5) dodaje się art. 71 b - 71 c w brzmieniu:

„Art. 71 b §1. Członkostwo Komisji wygasa w razie:

- 1) śmierci członka Komisji,
- 1) złożenia rezygnacji,

§2. Minister Sprawiedliwości odwołuje członka Komisji w razie:

- 1) niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków,
- 2) choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji członka Komisji;
- 3) skazania za przestępstwo prawomocnym wyrokiem sądu;

§3. Minister Sprawiedliwości może odwołać członka Komisji w przypadku wszczęcia przeciwko tej osobie postępowania karnego w związku z podejrzeniem o popełnienie przez nią przestępstwa z winy umyślnej.

§4. Wygaśnięcie członkostwa lub odwołania członka ze składu Komisji dokonane w czasie trwania postępowania konkursowego nie wstrzymuje prac Komisji.

§5. W przypadku wygaśnięcia członkostwa w Komisji lub odwołania członka Komisji przed upływem kadencji, Minister Sprawiedliwości nie później niż w terminie 7 dni powołuje nowego członka na okres do końca tej kadencji. Przepis art. 71 § 4 stosuje się odpowiednio.

§ 6 Członek Komisji powołany na trzyletnią kadencję może być powołany ponownie tylko raz, jednak nie na kadencję przypadającą bezpośrednio po upływie kadencji, w której po raz pierwszy zasiadał w składzie Komisji.

§7. Członkowi Komisji nie będącemu pracownikiem administracji rządowej przysługuje wynagrodzenie za udział w pracach Komisji.

Art. 71 c. §1. Po przeprowadzeniu konkursu Komisja ustala i ogłasza jego wyniki. Minister Sprawiedliwości zawiadamia każdego z kandydatów oraz Krajową Radę Notarialną o wyniku egzaminu oraz publikuje protokół z postępowania konkursowego w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271).

§2. Krajowa Rada Notarialna w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 1 może zgłosić Ministrowi Sprawiedliwości zastrzeżenia w stosunku do kandydatów, którzy uzyskali pozytywny wynik w konkursie, lecz nie spełniają kryteriów wskazanych w art. 11 pkt 1 – 3.

§3. Po upływie terminu, o którym mowa w ust. 2, Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję o wpisie na listę aplikantów notarialnych i przesyła ją zainteresowanemu oraz Krajowej Radzie Notarialnej. Minister

Sprawiedliwości publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) listę osób, wobec których wydał pozytywną decyzję o wpisie na listę aplikantów notarialnych.

§4. Na decyzję Ministra Sprawiedliwości w sprawie wpisu na listę aplikantów kandydatowi i Krajowej Radzie Notarialnej przysługuje skarga do sądu administracyjnego.

§5. Krajowa Rada Notarialna wyznacza okręgową izbę notarialną, w której aplikant odbywać będzie aplikację. Krajowa Rada Notarialna kieruje się w pierwszym rzędzie wskazaniem zgłoszonym przez kandydata, a w następnym rzędzie jego miejscem zamieszkania.”;

6) dodaje się art. 71 d i 71 e w brzmieniu:

„Art. 71 d §1. Patron i odbywający pod jego kierunkiem aplikację aplikant notarialny nie mogą być małżonkami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub stosunku powinowactwa pierwszego stopnia i przysposobienia, opieki lub kurateli.

§2. W przypadku nie wyznaczenia patrona przez prezesa właściwej izby notarialnej w ciągu 30 dni od dnia dokonania wpisu na listę aplikantów notarialnych, patrona wyznacza Minister Sprawiedliwości.

§3. Patron składa okręgowej radzie notarialnej oświadczenie dotyczące zaistnienia przesłanek negatywnych określonych w §1. Jeżeli przesłanki negatywne występują, dziekan okręgowej rady notarialnej wyznacza aplikantowi innego patrona. Przepis §2 stosuje się odpowiednio.”;

§4. Pracownikowi wpisanemu na listę aplikantów notarialnych przysługuje, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia, zwolnienie od pracy w celu uczestniczenia w obowiązkowych zajęciach szkoleniowych.

Art. 71 e §1. W przypadku stwierdzenia przez okręgową radę notarialną w okresie dwóch pierwszych lat aplikacji nieprzydatności aplikanta do wykonywania zawodu notariusza, okręgowa rada notarialna występuje do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie decyzji w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów notarialnych.

§2. Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów notarialnych w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku okręgowej rady notarialnej. O wydaniu decyzji Minister o Sprawiedliwości zawiadamia zainteresowanego oraz okręgową radę notarialną, o której mowa w § 1.

§3. Od decyzji Ministra Sprawiedliwości służy zainteresowanemu i okręgowej radzie notarialnej, o której mowa w § 1 skarga do sądu administracyjnego.”;

7) art. 74 otrzymuje brzmienie:

„art. 74. 1. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, może wprowadzić obowiązek wnoszenia przez aplikanta opłaty stanowiącej część kosztów aplikacji.

2. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej określa wysokość opłaty, o której mowa w ust. 1 oraz warunki zwolnienia aplikanta od obowiązku jej ponoszenia.

3. Pracownikowi wpisanemu na listę aplikantów notarialnych przysługuje, z zastrzeżeniem zachowania prawa do wynagrodzenia, zwolnienie od pracy w celu uczestniczenia w obowiązkowych zajęciach szkoleniowych.”;

8) art. 75 otrzymuje brzmienie:

„Art. 75 §1. Aplikacja notarialna kończy się egzaminem notarialnym przeprowadzanym przez Komisję, o której mowa w art. 71. W razie niepomyślnego wyniku egzaminu może on być powtórzony jeden raz, w terminie ustalonym przez Komisję.

§2. Niezwłocznie po zakończeniu egzaminu Komisja zawiadamia Ministra Sprawiedliwości o jego wynikach, a Minister Sprawiedliwości publikuje wyniki egzaminu w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. Nr 112, poz. 1198 oraz z 2002 r. Nr 153, poz. 1271) oraz zawiadamia o wynikach zainteresowanego oraz okręgową izbę notarialną, w której aplikant odbywał szkolenie.

§3. Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi w drodze rozporządzenia organizację aplikacji notarialnej oraz szczegółowy tryb przeprowadzania egzaminu notarialnego, w tym w szczególności zadania Komisji, zakres i etapy konkursu oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do zawodu notariusza, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, zasady dotyczące publikacji wyników egzaminu oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a także wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższej niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.”;

- 9) W art. 76 §1 dodaje się zdanie drugie w brzmieniu: „Przepis art. 10 §2 stosuje się odpowiednio.”;

Art. 4

W ustawie z dnia 5 lipca 2002 r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) art. 7 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Do postępowania i uchwał podejmowanych przez okręgową radę adwokacką w przedmiocie wpisu na listę lub skreślenia z niej stosuje się odpowiednio art. 12, 46, 68 a, 69 oraz przepisy działu VI ustawy z dnia 26 maja 1982 – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1058 i Nr 153, Poz. 1271). Do postępowań i uchwał podejmowanych przez radę okręgową izby radców

prawnych w przedmiocie wpisu na listę lub skreślenia z niej stosuje się odpowiednio przepisy art. 25 a, 29, 31¹ i art. 36¹ ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059 i Nr 153, poz. 1272).”;

2) art. 26 wprowadza się następujące zmiany:

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„art. 26. 1. Test umiejętności dla kandydatów, którzy ubiegają się o wpis na listę adwokatów przeprowadza Komisja Egzaminacyjna, o której mowa w art. 75 a ustawy z dnia 26 maja 1982 – Prawo o adwokaturze (Dz. U. z 2002 r., Nr 123, poz. 1058 i Nr 153 poz. 1271, a dla kandydatów, którzy ubiegają się o wpis na listę radców prawnych - Komisję Egzaminacyjną, o której mowa w art. 33 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz. U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059 i Nr 153, poz. 1272).”;

b) uchyla się ust. 2;

3) uchyla się art. 27;

Art. 5

1. Ustawa wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2004.

2. Przepisy art. 1 pkt. 17 i 18 lit. a, art. 2 pkt. 11 i 12, art. 3 pkt. 8 wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2005 r.

3. Przepisy art. 1 pkt. 14 - 16 i 18 lit. b, art. 2 pkt. 10, 13 i 14, art. 3 pkt. 6 i 7 stosuje się wobec aplikantów, którzy zostali wpisani na listę aplikantów w trybie określonym – odpowiednio w art. 1 pkt. 12 – 13, art. 2 pkt. 8 i 9 oraz w art. 3 pkt. 4 i 5.

4. Przepisy art. 4 pkt. 2 i 3 wchodzi w życie z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej.

Uzasadnienie do ustawy o zmianie ustawy- Prawo o adwokaturze oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

I. UWAGI WSTĘPNE

Wraz z przemianami społecznymi, jakie przyniósł 1989 r., na bazie doświadczeń i ocen wyniesionych z okresu PRL- u zadawano sobie pytanie, jak ograniczyć rolę państwa w życiu społecznym. Organy państwa, które utożsamiano z żywo wówczas pamiętanym komunistycznym systemem rządów, traktowano z dużą nieufnością. Konsekwencją tej sytuacji było jak największe ograniczanie roli państwa w różnych sferach działalności publicznej. Poszukując odpowiedzi na pytania i wątpliwości związane ze sposobem ograniczania roli państwa w życiu społecznym, wiele zawodów zorganizowano na zasadzie samorządowej. Powstałe struktury miały stać na straży etyki zawodowej oraz zapewnić możliwość kształcenia przyszłych kadr, a także skutecznie walczyć z różnymi patologiami dotyczącymi działalności poszczególnych korporacji.

Mając na uwadze doświadczenia ostatnich 10 lat, należy stwierdzić, że koncepcja przekazania korporacjom całokształtu spraw związanych z regulowaniem zasad działania samorządu zawodowego sprawdziło się tylko częściowo, a jedną z wielu słabości tego rozwiązania stało się umacnianie różnych form patologii w procesie przyjmowania nowych członków do korporacji. Przykładem tego mogą być kwestie związane z doborem i szkoleniem aplikantów, które ukazują, iż dziś jednym z podstawowych problemów staje się właśnie brak aktywnej działalności państwa w tym procesie.

Obowiązujące zasady dostępu do zawodu radcy prawnego, notariusza i adwokata spotykają się z coraz szerszą krytyką opinii publicznej. Krytykę tę uzasadniają osobiste odczucia dziesiątek tysięcy młodych ludzi zabiegających o możliwość przyjęcia na aplikację, a także coraz częściej pojawiające się w mediach informacje, które ujawniają skalę patologii związanej ze sposobem doboru kandydatów na aplikacje. Sposób ten często opiera się na korupcji lub na koneksjach rodzinnych. Czynnikiem sprzyjającym tego rodzaju sytuacjom jest fakt, iż zasady naboru na aplikacje ustalane są wyłącznie przez samorządy zawodowe.

Opinie prezentowane w dyskusji publicznej oraz w tym uzasadnieniu nie dotyczą oczywiście całego środowiska, czyli wszystkich adwokatów, radców prawnych lub notariuszy. Wielu przedstawicieli tych środowisk widzi potrzebę racjonalnej zmiany sytuacji i nie jest przeciwna rozszerzeniu korporacji na nowe osoby, a także przywróceniu w tych zawodach reguł konkurencji zawodowej. Jednak

na straży status quo stoją członkowie władz poszczególnych korporacji, gdyż część z tych osób uzyskuje wymierne profity z obecnej, obciążonej licznymi nieprawidłowościami sytuacji związanej z zakresem dostępności do zawodów prawniczych. W celu jasnego przedstawienia problemu wnioskodawcy posługują się pojęciami systemowymi np. „korporacje” lub „samorząd zawodowy” itp. Jednak nie jest to postulat, aby wszystkich członków poszczególnych korporacji obarczać odpowiedzialnością lub piętnować za działania służące ograniczeniu konstytucyjnego prawa do wolności wyboru i wykonywania zawodów prawniczych oraz za powstałe na tym tle nieprawidłowości.

Obecny system dostępu do zawodu adwokata, radcy prawnego i notariusza nie odpowiada rosnącemu zapotrzebowaniu na dostęp do usług prawniczych. Z przygotowanej przez Helsińską Fundację Praw Człowieka „*Informacji o badaniach nad dostępem do pomocy prawnej opłacanej przez państwo*” wynika, że liczba adwokatów w ciągu ostatnich kilku lat spada: w roku w 1995 r. było w Polsce – 7277 adwokatów, w 1999 r. – 7156 a w roku 2000 już tylko 7020. Argument, jakoby lukę w rynku usług prawniczych zapełniało ponad 20 tys. radców prawnych, (z czego tylko około 16.700 jest czynnych zawodowo) jest chybiony z tego powodu, że, jak wynika z cytowanej „*Informacji...*” Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, radców prawnych wykonujących zawód w indywidualnych kancelariach i spółkach było w 2000 r. zaledwie – 5704. Oznacza to, że w Polsce świadczy usługi adwokackie łącznie ok. 13 tys. prawników, przy czym należy pamiętać, że radcowie prawni nie mogą świadczyć usług prawnych m.in. w sprawach karnych i rodzinnych. Liczba ta w państwie liczącym blisko 40 mln mieszkańców jest podobna jak w Holandii mającej jedynie 15,9 mln mieszkańców. Także liczba notariuszy nie odpowiada społecznemu zapotrzebowaniu na czynności notarialne. W Polsce jeden notariusz musi obsłużyć około 30.000 mieszkańców; jeden adwokat blisko 5.500 mieszkańców, a radca prawny około 2.000 mieszkańców. Dane te nie obejmują innych podmiotów zarówno tych, mających osobowość prawną, jak i jej nie posiadających. Liczba adwokatów jest mniejsza od liczby orzekających w Polsce sędziów, których - według danych Ministerstwa Sprawiedliwości - w końcu 2001 roku było 7614.

Istotne znaczenie dla zobrazowania skali ograniczenia dostępu obywateli polskich do usług prawniczych ma porównanie liczby adwokatów do liczby spraw, które rozpatrywane są przez polskie sądy. W roku 2000 do polskich sądów wpłynęło 7.403.000 spraw. Od początku lat 90-tych liczba spraw rozpatrywanych przez sądy wzrosła prawie czterokrotnie. Z ubiegłych lat pozostawało do rozpatrzenia 1.816.000 spraw. Spośród nowych spraw, postępowania karne i rodzinne, w których występować mogą jedynie adwokaci, stanowiły 2.006.000. Tylko w tej grupie spraw na jednego adwokata przypadać powinno statystycznie blisko 300 spraw rocznie. Powyższe dane pokazują charakterystyczną w drugiej połowie lat 90-tych tendencję „rozwartych nożyc”, w ramach, których blisko czterokrotnemu wzrostowi spraw rozpatrywanych w polskich sądach towarzyszy stały spadek liczby adwokatów. Z cytowanego raportu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka wynika, że „około połowa

skazanych w pierwszej instancji w sądach rejonowych nie miała w tych sprawach pomocy adwokata”. Warto również zwrócić uwagę na nikły procent spraw rozpatrywanych przez Naczelny Sąd Administracyjny, w których biorą udział profesjonalni pełnomocnicy – w 9,6% spraw występują adwokacki, w 15,5% - radcowie prawni, w 1,5% - doradcy podatkowi.

Istotną słabością obecnego systemu naboru i organizacji aplikacji prawniczych jest całkowita rozbieżność pomiędzy zwiększonym zapotrzebowaniem rynku na usługi prawnicze, a realizowaną przez korporacje polityką ograniczania dostępu młodych ludzi do zawodów prawniczych. Mała liczba adwokatów, radców prawnych i notariuszy osłabia konkurencję między osobami trudniącymi się profesjami prawniczymi, a w konsekwencji obniża jakość świadczonych usług i winduje ceny.

Sytuacja ta sprzyja też podejmowaniu przez korporacje działań sprzecznych z zasadami wolnej konkurencji, czego jaskrawym przykładem jest uchwalenie przez Krajową Radę Notarialną zakazu pozyskiwania klientów poprzez proponowanie niższych stawek. (Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył karę pieniężną na Krajową Radę Notarialną.) Z powodu sztucznie utrzymywanych wysokich cen usług prawniczych pomoc prawna staje się usługą „ekskluzywną”, dostępną tylko dla nielicznych.

Zamykanie się korporacji na przyjmowanie nowych osób daje członkom zrzeszonym w samorządzie zawodowym monopol w zakresie wykonywania usług prawniczych i w oczywisty sposób nie wpływa na podnoszenie ich jakości. Jest on na rynku osiągany poprzez zmniejszony poziom świadczonych usług niż w przypadku, gdyby istniała rzeczywista konkurencja. Dodatkowo ta równowaga jest osiągana na wyższym poziomie cenowym. W praktyce klienci płacą wyższe ceny za usługi prawnicze, a dodatkową konsekwencją tej sytuacji jest mniejsza do nich dostępność (powszechność) – w szczególności dla osób prywatnych i małych podmiotów gospodarczych. Ponadto, cierpi na tym jakość wykonywania usług prawnych, przez co należy rozumieć nie tylko ich merytoryczną zawartość, ale w równym stopniu czas oczekiwania na ich realizację. W działalności gospodarczej ten drugi czynnik często pociąga za sobą jeszcze bardziej negatywne skutki ekonomiczne.

Rezultat ten jest nie bez znaczenia dla stanu całej gospodarki i przekłada się na zmniejszenie aktywność ekonomicznej, a w konsekwencji ma wpływ na czynniki makroekonomiczne m.in. produkt krajowy brutto lub poziom bezrobocia. Proponowane przez wnioskodawców regulacje prawne w dłuższej perspektywie czasowej poprawią sposób funkcjonowania całego systemu usług prawniczych i staną się ważnym czynnikiem trwałego wzrostu gospodarczego i sukcesów ekonomicznych. Nie tak zamierzchłe doświadczenia z innych krajów pokazują, iż w dłuższym okresie czasu dobry system usług prawniczych może przyczynić się do sprawnego funkcjonowania konkurencyjnej gospodarki, a przecież Polska takiej gospodarki potrzebuje.

Ponadto, obarczony dużym poziomem patologii, obecny sposób dostępu do zawodów prawniczych nie jest w stanie stworzyć możliwości awansu zawodowego dla wielu tysięcy młodych prawników, którzy w każdym roku kończą polskie

uczelnie. Należy pamiętać, iż obecnie na kierunkach prawniczych studiuje ponad 60 000 osób (dane GUS za rok akademicki 2000/01), często ponosząc ogromne wyrzeczenia, aby w niełatwej sytuacji ekonomicznej uzyskać wykształcenie prestiżowe i teoretycznie rokujące możliwość znalezienia korzystnej pracy. W świetle narastającego bezrobocia, zwłaszcza wśród młodych i wykształconych ludzi, niezrozumiałym jest sytuacja, w której ustawodawca pozwala, aby tylko niewielki procent absolwentów miał możliwość przygotowania się i uzyskania uprawnień do wykonywania takich zawodów, jak: adwokat, notariusz, czy radca prawny. Taki stan rzeczy kłóci się przecież z zasadami wolnego rynku.

Proponowana przez wnioskodawców nowelizacja wpisuje się w powszechnie głoszoną przez wszystkie siły polityczne w Sejmie, zasadę ułatwienia pracy i tworzenia możliwości swobodnego wyboru drogi zawodowej przez absolwentów.

W celu zapewnienia lepszego dostępu ludności do wymiaru sprawiedliwości konieczne jest przyjęcie ustawowych rozwiązań, które w możliwie najkrótszym czasie spowodują w kraju szybki wzrost poziomu korzystania z usług prawniczych. Na obecnym etapie wiąże się to ze zwiększeniem liczby adwokatów, notariuszy i radców prawnych. Luki tej nie wypełnią przecież prawnicy z krajów UE, który w wyniku przyjęcia przez Sejm RP w lipcu 2002r. ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w RP będą mogli swobodnie świadczyć usługi na terenie Polski.

Źródłem powyżej zarysowanej sytuacji jest polityka władz poszczególnych korporacji prawniczych, które w sposób sztuczny ograniczają przystępowanie do samorządów zawodowych młodych, dobrze wykształconych prawników. Korporacje stosują w tym względzie szeroki asortyment środków blokujących m.in. zaniżanie liczby miejsc na aplikacjach lub unikanie realizacji ustawowego obowiązku prowadzenia aplikacji. Korporacje prawnicze swoją politykę uzasadniają argumentem, że nie są w stanie udźwignąć ciężaru szkolenia aplikantów, odpowiadającego zapotrzebowaniu społecznemu. *„Wiem, że jest wielu zdolnych młodych ludzi, którzy chcą się dostać do zawodu, ale nie jesteśmy w stanie tylu osobom zapewnić szkolenia na odpowiednim poziomie”*. (Stanisław Rymar, prezes Naczelnej Rady Adwokackiej). Podobnie wypowiada się także Prezes Rady Izby Notarialnej w Warszawie, w ocenie, którego korporacji notarialnej nie stać na przyjmowanie większej liczby aplikantów („Atak Klanów” Tygodnik Polityka 22/2002). W 2002 r. możliwości Izby Notarialnej w Warszawie ograniczyły się do przyjęcia 10 osób.

Posługując się powyższym argumentem niektóre korporacje odstępują od obowiązku szkolenia aplikantów. W 1999 r. Rada Izby Notarialnej w Katowicach nie przeprowadziła naboru na aplikację notarialną. Uchwała Izby została zaskarżona do Sądu Najwyższego, który w wyroku z 2 grudnia 1999 r. (III SZ 4/99) stwierdził, że Izby Notarialne mają obowiązek corocznie przeprowadzać nabór na aplikację (*„Organizowanie i prowadzenie aplikacji jest ustawowym obowiązkiem rady izby notarialnej (...) i żaden z przepisów „Prawa o notariacie” nie przewiduje instytucji zawieszenia wykonania tego obowiązku ani też nie upoważnia żadnego z organów*

samorządu notarialnego do wprowadzenia zakazu przeprowadzania naboru na aplikację notarialną w danym roku”). Izba Notarialna w Katowicach w 2001 r. przeprowadziła, więc konkurs, ale w jego następstwie nikogo nie przyjęła. W tym samym roku Izba Warszawska od konkursu odstąpiła i nie przeprowadziła żadnego naboru na aplikację. Takie praktyki są w sposób oczywisty nielegalne, a organy administracji państwowej pozbawione zostały skutecznej interwencji w przypadku zaistnienia takich nieprawidłowości.

Ten sam problem dotyczy także korporacji radcowskiej i adwokackiej, które uzasadniają problemami natury organizacyjnej ograniczania lub odstępowanie od szkolenia aplikantów, co jest również działaniem oczywiście sprzecznym z przepisami prawa oraz potrzebami gospodarki i awansem zawodowym tysięcy młodych Polaków.

Kolejnym sposobem ograniczania dostępu młodych ludzi do wykonywania zawodów prawniczych jest zawyżanie odpłatności za aplikację i tworzenie ze szkoleń aplikantów dochodowej działalności finansowej. Z taką praktyką mamy do czynienia w przypadku tych korporacji, które nie mogą z mocy ustawy określać limitu przyjęć na aplikację i dopuszczalnej liczby członków korporacji (porównaj ustawę o radcach prawnych). Ustalane koszty odbycia aplikacji powodują, że wielu chętnych musi od tej drogi zawodowej odstąpić, ponieważ nie stać ich na ponoszenie opłat. Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie ustaliła opłatę za postępowanie kwalifikacyjne w wysokości 1 tys. zł, a opłatę za semestr aplikacji na poziomie 7,5 tys. zł. Dodatkowo w umowach o aplikację zawieranych przez tę izbę znajduje się postanowienie, iż rada izby może jednostronnym oświadczeniem podwyższać tę, i tak wygórowaną opłatę, o dalsze 50%. Przyjęte rozwiązanie jest wadliwe, preferuje, bowiem osoby dobrze sytuowane i w tym zakresie narusza zasadę równego dostępu do zawodu. Alternatywne możliwości zdobycia uprawnień zawodowych, które prezentujemy w dalszej części uzasadnienia będą dla osób mniej zamożnych, jedyną możliwością uzyskania uprawnień zawodowych.

Stosunkowo niewielka liczba adwokatów, radców prawnych i notariuszy wymusza zatrudnianie w kancelariach prawniczych absolwentów wydziałów prawa, nie będących członkami jakiegokolwiek korporacji. Są to osoby wykonujące, na co dzień taką samą pracę, jak adwokat, notariusz, czy radca prawny. Jednak świadoma polityka władz korporacji prawniczych mająca na celu ograniczenie liczby miejsc na aplikacjach powoduje, że przytłaczająca część tych prawników nigdy nie będzie miała szansy zdobycia uprawnień. Z informacji, jakie w 1997 r. przedstawił w Sejmie Prezes Krajowej Rady Notarialnej wynika, że już wtedy na ponad 5000 osób pracujących w kancelariach notarialnych zaledwie 260 stanowili asesory lub aplikanci notarialni. Polityka korporacji polegająca z jednej strony na zatrudnianiu w kancelariach prawników, których wiedza wystarcza do wykonywania pracy prawnika, a z drugiej strony na uniemożliwianiu większości z nich zdobycia odpowiednich uprawnień, budzi wątpliwości, co do jej zgodności z polityką pełnego, produktywnego i swobodnie wybieranego zatrudnienia (art. 1 ust. 1 ratyfikowanej przez Polskę Konwencji nr 122 dotyczącej polityki zatrudnienia /Dz. U. z 1967 r. Nr

8, poz. 31/ oraz art. 6 ratyfikowanego przez Polskę Paktu praw gospodarczych, społecznych i kulturalnych /Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 169/.). Konieczne jest, więc podjęcie działań zmierzających do zwiększenia w kancelariach zatrudnienia osób wykwalifikowanych i posiadających odpowiednie uprawnienia. Cel ten można jedynie osiągnąć poprzez spowodowanie otwarcia korporacji na nowe grupy prawników.

Istotną formą ograniczania dostępu do zawodu adwokata, radcy prawnego i notariusza jest sposób przeprowadzania konkursów na aplikacje. Dotychczasowy tryb i zasady przeprowadzania konkursu są ustalane i nadzorowane wyłącznie przez korporacje prawnicze. Uważna lektura prasy, a także doświadczenia wielu młodych prawników wskazują, iż sposób przeprowadzania konkursów obarczony jest sporym poziomem patologii, a w szczególności zjawiskiem korupcji i nepotyzmu. W wielu przypadkach o zdaniu konkursu, a następnie o uzyskaniu uprawnień zawodowych nie decyduje poziom wiedzy, a przysłowiowe „układy”. Taki mechanizm dostępu do zawodu wywołuje frustracje i zniechęcenie wśród tysięcy młodych Polaków. Jest on sprzeczny z tymi standardami dostępu do zawodów prawniczych, które panują w państwach Unii Europejskiej. Wielu młodych ludzi pokrzywdzonych w wyniku nieobiektywnego przeprowadzenia konkursu dochodzi swoich praw przed sądami. Istnieje spora grupa prawników, których odwołania zostały uwzględnione przez Naczelny Sąd Administracyjny. Jednak korporacje ignorują wykonanie orzeczeń sądowych, które są dla nich niekorzystne oraz przewlekają procedury dotyczące rozpatrywania odwołań od uchwał odmawiających wpisu na listę członków danej korporacji. Korporacje nie wykonując obowiązków wynikających z przepisów prawa tworzą konstrukcje swoistego „państwa w państwie”, czyli obszaru, w którym wyłączone jest działanie tych przepisów prawnych i decyzji, które mają charakter niekorzystny dla tego środowiska zawodowego. Władze korporacji bardzo często świadomie naruszają przepisy prawa, chociaż obowiązkiem moralnym i prawnym adwokatów, radców prawnych i notariuszy jest zgodne z przepisami stosowanie prawa.

Wnioskodawcy proponują w omawianej noweli radykalną poprawę dostępności do zawodu adwokata, radcy prawnego i notariusza w czterech obszarach poprzez:

- 1) umożliwienie swobodnego dostępu do zawodu osób, które zdały egzamin sędziowski;
- 2) stworzenie swobody przechodzenia osób pomiędzy korporacjami;
- 3) umożliwienie nadawania uprawnień zawodowych osobom jednocześnie posiadającym stopień naukowy doktora nauk prawnych i zatrudnionych na wydziale prawa na stanowisku adiunkta;
- 4) wprowadzenie nowych zasad organizacji konkursów na aplikacje oraz egzaminów zawodowych;

Ad. 1 Zawód sędziego jest najtrudniejszym spośród wszystkich zawodów prawniczych. W wielu krajach możliwość jego wykonywania stanowi ukoronowanie kariery prawniczej. W Polsce mamy sytuację odwrotną. Zdanie egzaminu

sędziowskiego uprawnia tylko do wykonywania zawodu sędziego, co przy ograniczonej liczbie etatów w sądach naraża na brak pracy wielu prawników najlepiej przygotowanych do zawodu pod względem merytorycznym. Brak jest argumentów pozwalających zaakceptować sytuację, w której państwo najpierw angażuje aparat sądowy oraz pieniądze w szkolenie przyszłych kadr, a następnie zamyka tym kadrom możliwość wykonywania jakiegokolwiek profesji prawniczej, gdyż nie ma etatów sądowych, a pomyślnie zdany egzamin sędziowski nie uprawnia do wykonywania żadnego zawodu, z wyjątkiem zawodu sędziego. Problem dotyczy bardzo dużej liczby osób. W 2002 r. egzamin sędziowski zdało około 800 osób. Tymczasem liczba dodatkowych etatów sędziowskich przewidzianych w ustawie budżetowej wynosiła zaledwie 230.

Argument jakoby osoba, która złożyła egzamin sędziowski nie była należycie przygotowana do wykonywania innych zawodów prawniczych, nie znajduje oparcia w przepisach prawa oraz w praktyce. Już obecnie dopuszczana jest możliwość skrócenia aplikacji uzupełniającej lub zwolnienia z obowiązku jej odbywania, dla tych aplikantów, którzy zostali wpisani na listę „po odbyciu zakończonej egzaminem z pozytywnym wynikiem aplikacji sądowej, prokuratorskiej, notarialnej lub adwokackiej” (zob. art. 25 ust. 2 ustawy o radcach prawnych). Jednocześnie przepisy nie wymagają sprawdzenia kwalifikacji takiej osoby. Brak jakichkolwiek kryteriów zwolnienia z tego obowiązku, w praktyce oznacza, oddanie pełnej swobody organom korporacyjnym w decydowaniu, czy osobę, która złożyła egzamin sędziowski dopuścić do zawodu, czy też zastosować do niej dodatkowe ograniczenie, którym jest obowiązek odbycia kolejnej aplikacji. Takie rozwiązanie niewątpliwie narusza Konstytucję RP, dopuszcza, bowiem różnicowanie sytuacji prawnej osób, które posiadają takie same kwalifikacje (art. 32 Konstytucji) i uzależnia wprowadzenie dodatkowego ograniczenia w dostępie do zawodu od uznania samorządu zawodowego (art. 31 ust. 3 Konstytucji). Konieczne jest, więc ujednoczenie sytuacji osób, które złożyły egzamin sędziowski, poprzez dopuszczenie ich do wykonywania każdej profesji prawniczej bez żadnych warunków wstępnych. W ocenie projektodawców aplikacja sądowa daje najpełniejsze przygotowanie do wykonywania zawodu prawnika i powinna w przyszłości stać się zaczątkiem jednolitej aplikacji państwowej, która wzorowana mogłaby być na sprawdzonych w tym zakresie doświadczeniach niemieckich.

Ad. 2 Już teraz obowiązujące pragmatyki zawodów prawniczych dopuszczają przechodzenie z jednego zawodu prawniczego, do drugiego. Prawodawca uznał, że zdobycie uprawnień w jakimkolwiek zawodzie prawniczym, poparte trzyletnią praktyką, jest wystarczające do wykonywania każdego zawodu prawniczego. Co istotne, nie jest do takiego przejścia wymagana aplikacja uzupełniająca, czy też dodatkowa praktyka umożliwiająca zapoznanie się z zasadami wykonywania nowego zawodu. U podstaw takiego rozwiązania legło założenie, że niezależnie od tego, jaka korporacja prawnicza przeprowadza szkolenie, powinno ono przygotowywać do wykonywania wszystkich zawodów prawniczych.

Zmiany na rynku usług prawniczych będą powodowały jeszcze większą konieczność zmiany zawodu przez sporą grupę prawników, a tym samym potrzebę przechodzenia z jednej korporacji zawodowej do innej. W sytuacji stopniowego ujednolicania się programów szkoleń aplikantów utrzymywanie wymogu trzyletniego okresu zajmowania stanowiska prokuratora lub sędziego lub wykonywania zawodu radcy prawnego, adwokata lub notariusza jako warunku umożliwiającego przechodzenie z jednego do drugiego zawodu prawniczego wydaje się zbyt ciężkie. Wnioskodawcy proponują rezygnację z tego ograniczenia oraz wprowadzenie korekt w trybie wpisywania tych osób na listę członków danego samorządu zawodowego, które ograniczą obecną uznaniowość władz korporacji w zakresie przyjmowania nowych członków.

Duża uznaniowość przy podejmowaniu decyzji w sprawie wpisu na listę członków samorządu zawodowego oraz utrzymywanie instytucji zgody władz korporacji na określanie minimalnej i maksymalnej liczby członków izby (patrz art. 40 pkt 4 ustawy- Prawo o adwokaturze) jest obecnie sposobem blokowania swobodnego dostępu do danego zawodu dla tych prawników, którzy posiadają wieloletnie doświadczenie zawodowe zdobyte w ramach innej korporacji zawodowej. Wnioskodawcy proponują stosowne zmiany w tych przepisach, tak, aby odmowa wpisu na listę członków korporacji ograniczona była wyłącznie do sytuacji określonych w ustawie. Jaskrawym przykładem „zamykania się korporacji” jest sytuacja związana z powoływaniem na stanowisko notariusza, gdzie zgodnie z treścią art. 10 ustawy - Prawo o notariacie, decyzja w tym przedmiocie może być podjęta po uzyskaniu opinii właściwej izby notarialnej. Otóż korporacja notarialna, aby zablokować możliwość szerszego dostępu osób do zawodu notariusza nie udziela żadnej opinii, tak, aby nie został wypełniony ustawowy tryb powołania na to stanowisko. Wnioskodawcy proponują wprowadzenie przepisu, który fakt niewyrażenia opinii w ciągu 30 dni, traktował byłby za wyrażenie przez izbę notarialną opinii pozytywnej.

Ad. 3) Wnioskodawcy proponują uznanie za równorzędne z kwalifikacjami uzyskiwanymi w wyniku złożenia egzaminu zawodowego, kwalifikacji posiadanych przez osoby mające tytuł naukowy doktora nauk prawnych i zatrudnione na stanowisku adiunkta na wydziale prawa.

Przypominamy, iż, w obecnym stanie prawnym stopień naukowy doktora nauk prawnych, – co do zasady - uzyskiwany jest po ukończeniu 4 letnich studiów doktoranckich, złożeniu egzaminów doktorskich i obronie rozprawy doktorskiej. Uczestnik studiów doktoranckich ma obowiązek uczestniczyć w zajęciach obowiązkowych oraz prowadzić zajęcia dydaktyczne ze studentami. Rozprawa doktorska, pisana pod opieką promotora, powinna stanowić oryginalne rozwiązanie przez autora zagadnienia naukowego oraz wykazywać jego ogólną wiedzę teoretyczną w naukach prawnych i umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej (art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o tytule naukowym i stopniach naukowych; Dz. U. nr 65 poz. 386 z późn. zm.). Egzaminy doktorskie są egzaminami państwowymi i przeprowadzane są w zakresie nauk prawnych jako

dyscypliny podstawowej, jednej dyscypliny dodatkowej, a także z języka obcego nowożytnego.

Dodatkowym argumentem jest fakt, iż uprawnienia zawodowe uzyskiwałyby tylko te osoby spośród doktorów nauk prawnych, które poprzez fakt zatrudnienia na stanowisku adiunkta na wydziałach prawa czynnie uczestniczą w pracy dydaktycznej i naukowej, a więc mają stały kontakt z zawodami prawniczymi. Na większości wydziałów prawa w Polsce osoby mające stopień naukowy doktora realizują podobne zadania naukowe i dydaktyczne, jak osoby posiadające stopień naukowy doktora habilitowanego lub tytuł naukowy profesora prawa np. w zakresie prowadzenia wykładów lub egzaminów. Dlatego za niezgodne ze stanem rzeczywistym należy uznać rozwiązania obecnie przewidziane w ustawie o radcach prawnych, ustawie- Prawo o adwokaturze oraz ustawie- Prawo o notariacie, które zakładają, iż z wymogu odbycia aplikacji i złożenia egzaminu zwolnieni są jedynie profesorowie i doktorzy habilitowani nauk prawnych. Konstrukcja taka oparta została na nieracjonalnym i nieuzasadnionym społecznie przekonaniu, iż wśród prawników posiadających tytuł lub stopień naukowy w dziedzinie nauk prawnych jedynie profesorowie i doktorzy habilitowani posiadają kwalifikacje uzasadniające przyznanie im prawa do wpisu na listę radców prawnych lub adwokatów. Pogląd taki zakłada, iż tylko kwalifikacje profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych odpowiadają kwalifikacjom osób, które ukończyły właściwe aplikacje i złożyły z wynikiem pozytywnym egzamin.

Nie ma również żadnych podstaw merytorycznych by uznać, iż szkolenia przeprowadzane w trakcie studiów doktoranckich na wydziałach prawa zakończone zdaniem egzaminów doktorskich, a wreszcie obroną rozprawy doktorskiej, prowadziły do uzyskania niższych kwalifikacji niż szkolenia prowadzone w trakcie aplikacji radcowskiej lub adwokackiej. Wysilek intelektualny konieczny dla opracowania rozprawy doktorskiej („oryginalnie rozwiązujące zagadnienie naukowe i wykazujące ogólna wiedzę teoretyczną w naukach prawnych”), a także porównywalny czas szkolenia studentów studiów doktoranckich i aplikantów uzasadnia dopuszczenie doktorów nauk prawnych do zawodu radcy prawnego, adwokata i notariusza. Przeciwno tej propozycji legislacyjnej może zostać podniesiony argument, iż osoby takie nie opanowały w wystarczającym stopniu praktycznych umiejętności związanych z wykonywaniem zawodu, których wykształceniu służą szkolenia prowadzone w ramach aplikacji. Argument taki wydaje się być chybionym zważywszy na fakt, iż już obecny stan prawny otwierający korporacje na profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych zakłada, iż szkolenia prowadzone w trakcie aplikacji nie są niezbędne dla prawidłowego wykonywania zawodu radcy prawnego, adwokata i notariusza. Poza tym, jak to zostało już wykazane, obowiązujące przepisy dopuszczają możliwość odbywania aplikacji radcowskiej, adwokackiej, a także i notarialnej, w formie poza etatowej, tj. nie połączonej z zatrudnieniem w kancelarii, (choć korporacja notarialna wbrew zapisowi art. 71 ust. 2 ustawy- Prawo o notariacie, uchyla się od tej formy szkolenia, co stwarza dodatkowy sposób ograniczania liczby aplikantów z powodu rzekomego braku miejsc w kancelariach, w których, jak o tym była mowa, większość

pracowników stanowią osoby nie mające odpowiednich uprawnień i nie aspirujące do ich uzyskania.).

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zawód radcy prawnego polega m.in. na "udzielaniu porad prawnych, sporządzaniu opinii prawnych, opracowywaniu aktów prawnych...". Dlaczego osoba mająca tytuł doktora nauk prawnych i zatrudniona na stanowisku adiunkta na wydziale prawa nie mogłaby np. wystawiać opinii prawnych, równie wartościowych jak te, przygotowywane przez osoby, które takiego tytułu nie mają, ale ukończyły aplikację? - na to pytanie trudno znaleźć racjonalną odpowiedź. Tym bardziej, iż obecnie opinie prawne przygotowują pracownicy np. Kancelarii Sejmu lub innych organów administracji publicznej, nie koniecznie mający ukończoną aplikację i zdany egzamin z wynikiem pozytywnym.

Ad. 4) Wnioskodawcy proponują, także nowe uregulowanie zasad przeprowadzania konkursu na aplikacje oraz egzaminu zawodowego. Szczegółowe zasady przeprowadzenia konkursu i egzaminu zostaną omówione w dalszej części uzasadnienia. Wnioskodawcy proponują, aby w pracach Komisji Egzaminacyjnych powoływanych przez Ministra Sprawiedliwości oraz w przygotowaniu zasad przeprowadzenia konkursów i egzaminów brali czynny udział przedstawiciele delegowani przez władze krajowe korporacji.

Uważamy, iż nowy zakres merytoryczny egzaminu, sposób jego przeprowadzenia, skład Komisji Egzaminacyjnych grupujący wybitnych i posiadających szczególnie autorytet zawodowy przedstawicieli różnych władz sądowniczych oraz reprezentantów korporacji i nauki prawa, a także uzależnienie zdania egzaminu jedynie od posiadanej przez kandydatów wiedzy prawniczej, przyczyni się do stworzenia młodym prawnikom równych szans dostępu do aplikacji, zdecydowanie ograniczy obecny stan patologii w tym zakresie oraz poprawi poziom merytoryczny osób dochodzących do zawodów prawniczych.

Konieczność zmiany obecnych zasad dostępu do zawodów prawniczych wynika z obowiązywania art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, gwarantującego wolność wyboru i wykonywania zawodu. Prawo to należy łączyć z prawem obywateli do swobodnego zdobycia odpowiednich kwalifikacji, którego realizację nakładają na Polskę ratyfikowane umowy międzynarodowe: art. 1 Konwencji dotyczącej polityki zatrudnienia /Dz. U. z 1967 r. Nr 8, poz. 31/ i art. 1-3 Konwencji nr 111 dotyczącej dyskryminacji w zakresie zatrudnienia i wykonywania zawodu /Dz. U. z 1961 r. Nr 42, poz. 218/.) Ograniczanie, zatem absolwentom wydziałów prawa dostępu do aplikacji jest ograniczeniem wolności wyboru i wykonywania zawodu, o której mowa w art. 65 ust. 1 Konstytucji, i jako takie byłoby dopuszczalne jedynie przy zaistnieniu okoliczności, o których mowa w art. 31 ust. 3 Konstytucji, tj. gdyby było konieczne w demokratycznym państwie, dla jego bezpieczeństwa lub porządku publicznego, dla ochrony środowiska, zdrowia i moralności publicznej albo wolności i praw innych osób. Z całą pewnością trudności organizacyjne związane ze szkoleniem aplikantów, na które powołują się korporacje prawnicze, nie mogą uzasadniać ograniczania konstytucyjnej wolności wyboru zawodu.

Wychodząc naprzeciw wymaganiom wynikającym z zakazu określonego w art. 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, według którego samorzady zawodowe nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu, grupa posłów przedstawiła projekt ustawy o zmianie ustawy - Prawo o adwokaturze i o zmianie niektórych innych ustaw. Celem, jaki wnioskodawcy stawiają przed projektem jest doprowadzenie do sytuacji, w której zapis art. 17 Konstytucji RP realizowany będzie w sposób prawidłowy. Zgodnie z zapisami artykułu 17 Konstytucji RP „w drodze [ustawy](#) można tworzyć samorzady zawodowe, reprezentujące osoby wykonujące zawody zaufania publicznego i sprawujące pieczę nad należytym wykonywaniem tych zawodów w granicach interesu publicznego i dla jego ochrony.” Ustęp drugi cytowanego artykułu stanowi natomiast, że „w drodze [ustawy](#) można tworzyć również inne rodzaje samorządu. Samorzady te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.” Istotne jest zdefiniowanie pojęcia „zawodu zaufania publicznego”, do którego odnoszą się regulacje art. 17 ust. 1 Konstytucji RP. Otóż, zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2001 r. (I CKN 1217/98, OSNC 2002/1/13) samorząd adwokacki i samorząd radcowski nie jest samorządem reprezentującym osoby wykonujące zawód zaufania publicznego w rozumieniu [art. 17](#) ust. 1 Konstytucji RP. Sąd Najwyższy uznał, że status taki może nadawać samorządowi zawodowemu tylko ustawa. Tymczasem ustawa - Prawo o adwokaturze, a także ustawa o radcach prawnych nie nadaje adwokatom oraz radcom prawnym takiego statusu. Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego: „Nie można też takiego statusu wywodzić z treści ustawy, już choćby tylko, dlatego, że adwokat nie jest bezstronnym uczestnikiem wymiaru sprawiedliwości. Samorząd adwokacki jest, więc samorządem zawodowym, określonym w art. 17 ust. 2 Konstytucji. Z przepisu tego wynika, że samorzady w nim określone nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu ani ograniczać wolności podejmowania działalności gospodarczej.”. Tak, więc przekazanie kompetencji do sprawowania pieczy nad rekrutacją kandydatów na aplikacje –adwokacką i radcowską – Ministrowi Sprawiedliwości, nie może zostać uznane za sprzeczne z art. 17 Konstytucji RP. Odnoszący się do samorządów zawodowych adwokatów i radców prawnych ust. 2 cytowanego art. 17 Konstytucji stwierdza, że samorzady te nie mogą naruszać wolności wykonywania zawodu. Dotychczasowa działalność korporacji, związana z naborem na aplikacje, narusza wolność wykonywania zawodu, projekt zaś zmierza w kierunku realizacji zapisów konstytucyjnych.

Reasumując należy stwierdzić, że obecny system korporacyjny w znacznym stopniu narusza równość szans zawodowych, a także utrudnia dostęp do zawodów prawniczych i dalszy rozwój zawodowy. Wywiera także demoralizujący wpływ na młodych ludzi poprzez swoiste "łamanie charakterów".

Tak, więc koniecznym jest wprowadzenie systemu gwarantującego wolność wykonywania niektórych zawodów o szczególnym znaczeniu społecznym, poprzez ukształtowanie na nowo trybu uzyskiwania kwalifikacji praktycznych, przyznawania uprawnień zawodowych oraz ich realizacji.

Cel ten zrealizować można jedynie poprzez przełamanie kryzysu moralnego, który dotyka polskich elit i części społeczeństwa, a także poprzez przełamanie barier społecznych, które hamują awans społeczny i rozwój młodych ludzi.

Prawo powinno zapobiegać powstawaniu sytuacji, w których otrzymanie odpowiednich uprawnień i wejście do zawodu jest w praktyce możliwe jedynie pod warunkiem, że kandydat dysponuje odpowiednimi powiązaniem, najczęściej rodzinnymi. Nie ma to nic wspólnego z rzeczywistymi zdolnościami kandydatów. W interesie państwa leży, by kryteriami decydującymi o pozycji zawodowej i – co za tym idzie - społecznej były jedynie kwalifikacje merytoryczne i pracowitość, nie zaś status majątkowy, czy koneksje.

Obecnie prawnicze samorzady, sprawując niepodzielną władzę nad przyznawaniem prawa do wykonywania zawodu adwokata, radcy prawnego oraz notariusza świadomie uniemożliwiają realizację wolności wykonywania tych zawodów. Mając na uwadze powyżej przedstawione argumenty, za w pełni zasadną należy uznać radykalną zmianę tej sytuacji.

II. PROPONOWANE UREGULOWANIA

Projekt przedstawiony przez wnioskodawców wprowadza zmiany do ustawy – Prawo o adwokaturze /Dz. U. nr 123, poz. 1058 i nr 153, poz. 1271 z 2002 r./, ustawy o radcach prawnych /Dz. U. Nr 123, poz. 1059 i Nr 153, poz. 1271 z 2002 r./, ustawy – Prawo o notariacie /Dz. U. Nr 42, poz.369 z 2002 r./ i ustawy o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069).

Wnioskodawcy proponują wprowadzenie następujących rozwiązań:

- 1) Wprowadzenie możliwość swobodnego przechodzenia z jednej korporacji do drugiej, a więc zmiany zawodu prawniczego.

W art. 1 pkt. 5 lit. a, art. 2 pkt. 3 lit. a, art. 3 pkt. 2 projektu wnioskodawcy proponują zniesienie wymogu wykonywania przez 3 lata zawodu notariusza, radcy prawnego lub adwokata albo zajmowania przez 3 lata stanowiska prokuratora, jako warunku niezbędnego do uzyskania wpisu na listę członków korporacji z jednoczesnym zwolnieniem od obowiązku odbycia aplikacji i złożenia egzaminu zawodowego.

Ponadto, w art. 1 pkt. 2 wnioskodawcy uchylają możliwość określenia przez zgromadzenie izby adwokackiej maksymalnej i minimalnej liczby członków izby adwokackiej, które to rozwiązanie wpływa zdecydowanie niekorzystnie na realizację zasady wolności wykonywania zawodu.

- 2) Stworzenie większych możliwości uzyskiwania uprawnień zawodowych i przystępowania do korporacji prawniczych.

Zgodnie z art.1 pkt 5, art. 2 pkt 3 i art. 3 pkt 2 projektu ustawy dotychczasowy katalog osób zwolnionych od wymogu odbycia aplikacji i złożenia egzaminu zawodowego poszerzony zostaje o osoby, które zdały egzamin sędziowski oraz osoby posiadające tytuł naukowy doktora nauk prawnych i zatrudnione na stanowisku adiunkta na wydziale prawa.

3) Usprawnienie trybu dotyczącego wpisu na listę członków korporacji.

Wnioskodawcy w art. 1 pkt 3, 7 i 8 art. 2 pkt 1, 4 - 5 utrzymują dotychczasowe tryb wpisu – odpowiednio – na listę adwokatów i radców prawnych, który dokonuje okręgowa rada adwokacka i rada okręgowej izby radców prawnych.

Wnioskodawcy proponują doprecyzowanie przepisów dotyczących tych sytuacji, w których organy korporacji prawniczych mogłyby odmówić dokonania wpisu. Projekt przewiduje, że okręgowa rada adwokacka lub rada okręgowej izby radców prawnych może odmówić wpisu na listę tylko i wyłącznie wtedy, gdy wpis taki naruszałby przepisy art. 65 pkt. 1- 3 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 24 ust. 1 pkt. 1 – 5 ustawy o radcach prawnych.

Proponowany jest również zapis określający, iż niepodjęcie przez okręgową radę adwokacką lub radę okręgowej izby radców prawnych uchwały w sprawie wpisu na listę w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o pozytywnym wyniku egzaminu lub złożenia wniosku o dokonanie wpisu jest równoznaczne z dokonaniem wpisu. Okręgowej radzie adwokackiej i radzie okręgowej izby radców prawnych przysługuje prawo wglądu do akt osobowych i dyscyplinarnych osoby ubiegającej się o wpis.

Ponadto, wnioskodawcy w art. 3 pkt 1 i 9 projektu ustawy dokonują uzupełnienia zapisu dotyczącego trybu powołania przez Ministra Sprawiedliwości osób na stanowisko notariusza lub asesora notarialnego, polegającego na tym, iż niewyrażenie opinii określonej w tych procedurach w terminie 30 dni od wpłynięcia wniosku, uznawane jest za wyrażenie opinii pozytywnej.

Zgodnie z projektem, od uchwały w przedmiocie wpisu na listę członków korporacji, osobie ubiegającej się o wpis, przysługuje odwołanie do Ministra Sprawiedliwości, a nie – jak dotychczas – do Naczelnej Rady Adwokackiej lub Krajowej Rady Radców Prawnych. Dzięki temu rozwiązaniu organ odwoławczy, podejmując decyzje w przedmiocie odwołania, nie będzie związany z interesami danej korporacji i będzie mógł bardziej skutecznie podejmować ingerencję w tych przypadkach, w których okręgowe organy samorządów zawodowych zbyt szeroko interpretują zapisy dotyczące np. kwestii rękojmi prawidłowego wykonywania zawodu.

Wnioskodawcy zachowują prawo Ministra Sprawiedliwości do zgłoszenia w terminie 30 dni sprzeciwu wobec każdej uchwały o wpisie na listę członków korporacji.

Utrzymane zostaje również prawo zaskarżenia do sądu administracyjnego decyzji Ministra Sprawiedliwości w sprawie sprzeciwu wobec uchwały o wpisie oraz decyzji organu odwoławczego w przedmiocie wpisu na listę członków korporacji. Prawo wnoszenia skargi przysługiwałoby zainteresowanemu oraz okręgowemu

organowi samorządu zawodowego, który wydał zaskarżoną uchwałę lub, wobec którego uchwały został zgłoszony sprzeciw.

Celem proponowanych powyżej uregulowań jest redukcja możliwości pozamerytorycznego ograniczania dostępu do korporacji prawniczych i wykonywania zawodu.

- 4) Rozdzielenie decyzji o wpisie na listę adwokatów oraz decyzji o wyznaczeniu siedziby zawodowej.

Wnioskodawcy wprowadzili odmienne, od dotychczasowych, zasady wyznaczania siedziby zawodowej adwokata. Otóż, zgodnie z zapisami projektu – art. 1 pkt 1 i 9, – po uzyskaniu wpisu na listę adwokatów, adwokat wyznacza swoją siedzibę zawodową i zawiadamia o tym okręgową radę adwokacką w obrębie, której mieści się jego siedziba. Wnioskodawcy proponują likwidację dotychczasowego mechanizmu polegającego na wyznaczaniu siedziby zawodowej przez okręgowe rady adwokackie. Zapis ten był często wykorzystywany w celu ograniczenia części adwokatom możliwości wykonywania zawodu.

Jednocześnie projekt w art. 1 pkt 10 przewiduje możliwość samodzielnego przenoszenia siedziby zawodowej przez adwokata w okręgu tej samej izby, a także przenoszenia się z jednego zespołu adwokackiego do drugiego – za zgodą tego zespołu- także w okręgu tej samej izby. Przeniesienie przez adwokata siedziby zawodowej do okręgu innej izby powoduje zmianę jego przynależności do izby z mocy prawa. Przenosząc siedzibę zawodową do okręgu innej izby adwokat zobowiązany jest do powiadomienia o tym fakcie izby, w której okręgu obrał siedzibę. Izba ta dokonuje wpisu adwokata na listę oraz informuje o tym poprzednią izbę adwokata, która zobowiązana jest do skreślenia tego adwokata z prowadzonej przez siebie listy członków izby adwokackiej.

- 5) Zmianę trybu rekrutacji na aplikacje.

Projekt w art. 1 pkt 4 lit. b, pkt 12 i 13, art. 2 pkt 8, 9 i 14 lit. b, art. 3 pkt 3- 5 przewiduje wprowadzenie zmian w trybie przeprowadzania konkursów na aplikację adwokacką, radcowską oraz notarialną.

Główną zmianą proponowaną przez wnioskodawców jest odebranie prawa do przeprowadzania wymienionych wyżej konkursów samorządom zawodowym i przekazanie tych kompetencji trzem Komisjom Egzaminacyjnym powoływanych i działających przy Ministrze Sprawiedliwości, odpowiednio do spraw aplikacji adwokackiej, aplikacji radcowskiej i aplikacji notarialnej.

Komisje te przeprowadzają konkurs w oparciu o rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii władz krajowych samorządów prawniczych określa szczegółowy tryb przeprowadzania konkursu dla aplikantów adwokackich, radcowskich i notarialnych, w tym w szczególności termin ukazania się w prasie ogłoszenia o przeprowadzeniu konkursu, treść ogłoszenia, termin składania zgłoszeń, zadania Komisji oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do wybranego zawodu, ograniczonego

jedynie poziomem wiedzy prawniczej oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a także wysokość opłaty egzaminacyjnej – nie wyższą niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

Dotychczas sytuację prawną kandydatów na aplikację regulują akty wewnętrzne wydawane przez organy samorządów zawodowych, pomimo że osoby te nie są członkami danej korporacji. Ponieważ uchwały organów korporacji dotyczące m.in. zasad organizacji konkursów, limitu przyjęć, a także decyzji o wpisie lub odmowie o wpisu nie są źródłami powszechnie obowiązującego prawa, ich moc obowiązująca wobec osób nie będących członkami korporacji jest wątpliwa na gruncie Konstytucji RP. W tej sprawie jasno wypowiedział się Trybunał Konstytucyjny stwierdzając w orzeczeniu z dnia 28 czerwca 2000 r., że „*akty wewnętrzne obowiązują jedynie jednostki organizacyjne podległe organowi wydającemu dany akt i nie mogą one stanowić podstawy decyzji wobec obywateli, osób prawnych oraz innych podmiotów*” (sygn. akt. K 25/99 OTK 2000 r., nr 5, poz. 141). W świetle powyższych argumentów wnioskodawcy proponują rozwiązanie, które przywraca zgodność rekrutacji na aplikację adwokacką i radcowską z art. 87 Konstytucji RP, gdyż kwestie związane z organizacją i przebiegiem konkursu, a także egzaminu będą regulowane w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości. Rozwiązanie takie – w aspekcie aplikacji notarialnych - obowiązywało dotychczas w art. 71 § 4 oraz art. 75 ustawy – Prawo o notariacie.

Przekazanie Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do określenia trybu przeprowadzania konkursu ma na celu maksymalne zobiektywizowanie wymagań stawianych zarówno przed kandydatami na aplikantów jak i przed Komisją.

Projekt ustawy przyznaje Ministrowi Sprawiedliwość uprawnienie do określania, po zasięgnięciu opinii władz krajowych odpowiednich korporacji, wysokości kosztów egzaminu. Jest to rozwiązanie niezmiernie istotne, aby znieść obecne wysokie opłaty pobierane przez korporacje za prawo przystąpienia do konkursu, a które stanowią istotną barierę o charakterze finansowym w dostępie do zawodu.

Wnioskodawcy proponują, aby Minister Sprawiedliwości miał fakultatywną możliwość określania limitu aplikantów przyjmowanych w danym roku kalendarzowym, w wysokości nie niższej niż 1/3 liczby członków korporacji – w przypadku adwokatów i notariuszy i 1/10 liczby członków korporacji – w przypadku radców prawnych. Limity byłyby określone w stosunku do liczby członków korporacji wykonujących dany zawód wg. stanu z 31 grudnia roku poprzedniego. Tak wysoki poziom limitów uniemożliwiłoby wykorzystanie tej instytucji do praktycznego ograniczenia dostępu do zawodów prawniczych. Rozwiązanie, szczególnie w początkowym okresie obowiązywania ustawy, wydaje się być niezbędne z przyczyn organizacyjno- funkcjonalnych, gdyż spodziewać się należy takiej sytuacji, w której skutkiem uchwalenia niniejszej ustawy będzie przystąpienie do konkursu, organizowanego na nowych zasadach, kilku lub kilkunastu tysięcy osób.

Wnioskodawcy proponują nowe zasady dotyczące przeprowadzenia konkursów. Celem konkursu jest sprawdzenie i ocena poziomu przygotowania prawniczego kandydata. Konkurs odbywa się raz w roku kalendarzowym przed

rozpoczęciem roku szkoleniowego, jako centralny konkurs ogólnopolski przeprowadzany w formie pisemnej. Te zasady organizacji konkursu, połączone z kryteriami oceniania, opartymi o zasadę równego dostępu do zawodu, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej, mają zapewnić obiektywne i bezstronne jego przeprowadzenie.

Zgodnie z projektem członków Komisji powołuje Minister Sprawiedliwości. Minister przy powoływaniu członków Komisji musi kierować się kryterium merytorycznym, tak, aby ich wiedza, doświadczenie i autorytet, dawały rękojmię prawidłowego przebiegu konkursu. Proponowany skład Komisji jest dodatkowym zabezpieczeniem bezstronności i zarazem rozwiązaniem mającym przeciwdziałać powstaniu sytuacji patologicznych w toku jej pracy. Zgodnie z projektem ustawy w skład Komisji wchodziłoby: dwóch przedstawicieli Ministra Sprawiedliwości, będących w randze nie niższej niż dyrektora lub zastępcy dyrektora departamentu albo dyrektora lub zastępcy dyrektora jednostki równorzędnej w Ministerstwie Sprawiedliwości, trzech przedstawicieli Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego, będących sędziami Sądu Najwyższego, trzech przedstawicieli Prezesa Naczelnego Sądu Administracyjnego, będących sędziami Naczelnego Sądu Administracyjnego, trzech przedstawicieli władz krajowych odpowiedniego samorządu zawodowego, będących członkami tych władz, trzech przedstawicieli nauki prawa, będących pracownikami naukowymi na wydziałach prawa w szkołach wyższych i posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych w zakresie prawa lub tytuł naukowy profesora nauk prawnych, przedstawiciel Prokuratora Krajowego, będący prokuratorem Prokuratury Krajowej. Minister Sprawiedliwości powołuje spośród członków Komisji jej przewodniczącego i sekretarza. Sekretarzem Komisji może być jedynie przedstawiciel Ministra Sprawiedliwości.

Proponujemy, aby kadencja członków Komisji trwa 3 lata, a ponowne powołanie kandydata na członka Komisji mogło nastąpić tylko jeden raz, jednak nie na kadencję przypadającą bezpośrednio po upływie kadencji, w której po raz pierwszy osoba ta zasiadała w składzie Komisji. Rozwiązanie to ma na celu wyeliminowanie sytuacji, w której skład Komisji pozostając przez wiele lat niezmienny, umożliwiałby wytworzenie się swoistych związków zależności między członkami Komisji, które mogłyby skutkować powstaniem zjawisk patologicznych w trakcie jej prac. Realizacji powyższego celu sprzyjać mają również zapisy dotyczące wygaśnięcia członkostwa w Komisji oraz odwołania członka z jego funkcji.

Zgodnie z projektem członkostwo w Komisji wygasa jedynie w przypadku śmierci członka Komisji lub złożenia przez niego rezygnacji.

Minister Sprawiedliwości miałby prawo odwołać członka Komisji tylko w konkretnych sytuacjach określonych w ustawie: w razie niewykonywania lub nienależytego wykonywania obowiązków, choroby trwale uniemożliwiającej sprawowanie funkcji albo skazania za przestępstwo prawomocnym wyrokiem sądu.

Ponadto, Minister Sprawiedliwości miałby możliwość odwołania członka ze składu Komisji w przypadku wszczęcia przeciwko tej osobie postępowania karnego w związku z podejrzeniem o popełnienie przestępstwa z winy umyślnej.

Rozwiązania te służyć mają uniezależnieniu członków Komisji od Ministra Sprawiedliwości w zakresie wykonywania przez nich ustawowych zadań. Z drugiej

strony mają one stworzyć Ministrowi możliwość skutecznego działania w sytuacji, gdyby w pracy Komisji powstały nieprawidłowości.

W przypadku wygaśnięcia członkostwa bądź odwołania członka Komisji przed upływem kadencji, Minister Sprawiedliwości powołuje nowego członka na okres do końca kadencji. Minister uzupełniając skład Komisji zobowiązany byłby do zachowania trybu desygnacji kandydatów, podobnie jak w przypadku powoływania członków na pełną kadencję.

Członkom Komisji nie będącym pracownikami administracji rządowej za udział w pracach Komisji przysługuje wynagrodzenie w wysokości określonej przez Ministra Sprawiedliwości.

Projekt zakłada, iż niedelegowanie kandydata do Komisji przez organy uprawnione oraz wygaśnięcie mandatu członka Komisji w trakcie postępowania konkursowego nie wstrzymuje prac Komisji. Rozwiązanie to ma na celu zapewnienie ciągłości prac Komisji, a także uniemożliwia ewentualne próby blokowania jej prac. Wnioskodawcy proponują ten przepis mając na uwadze doświadczenia związane z powołaniem Sądu Lustracyjnego.

Komisja, po ustaleniu wyników przeprowadzonego konkursu ogłasza je i przekazuje protokół Ministrowi Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości zawiadamia każdego z kandydatów oraz krajowe organy odpowiedniego samorządu zawodowego o wyniku egzaminu oraz publikuje protokół z postępowania konkursowego w Biuletynie Informacji Publicznej.

Krajowe organy samorządu zawodowego w terminie 30 dni od dnia otrzymania zawiadomienia mogą zgłosić Ministrowi Sprawiedliwości zastrzeżenia w stosunku do kandydatów, którzy uzyskali pozytywny wynik w konkursie, lecz nie spełniają kryteriów wskazanych w ustawach ustrojowych (np. ukończenia wyższych studiów prawniczych w Polsce, korzystania z pełni praw publicznych itp.).

Minister Sprawiedliwości po upływie powyższego terminu i ewentualnym zgłoszeniu uwag przez organy korporacji wydaje decyzję o wpisie na listę aplikantów lub w przypadku niespełniania przez któregoś z kandydatów kryteriów określonych w ustawie- decyzję o odmowie wpisu na listę, a następnie przesyła ją zainteresowanemu oraz krajowemu organowi odpowiedniego samorządu. Minister Sprawiedliwości publikuje w Biuletynie Informacji Publicznej listę osób, wobec których wydał pozytywną decyzję o wpisie na listę aplikantów.

Projekt wprowadza możliwość wnoszenia przez kandydata lub krajowy organ danego samorządu zawodowego skargi na decyzję Ministra Sprawiedliwości w sprawie wpisu na listę aplikantów do sądu administracyjnego.

Krajowe organy samorządu zawodowego wyznaczają okręgowe izby, w których dani aplikanci odbywać będą aplikację, kierując się w pierwszym rzędzie wskazaniem zgłoszonym przez kandydata, a w następnej kolejności jego miejscem zamieszkania.

6) Zmiany w trybie organizacji aplikacji.

Wnioskodawcy proponują wprowadzenie kilku zmian w zakresie organizacji aplikacji dotyczących: trybu wyznaczania patronów w przypadku bezczynności w

tym zakresie okręgowych władz korporacji zawodowych lub ich dziekanów, wprowadzenia zakazów w związku z procedurą wyznaczaniem patronów, trybu ustalania zasad i wysokości opłat wnoszonych przez aplikantów w związku z pokryciem części kosztów aplikacji oraz zmianę zasad dotyczących skreślenia aplikantów z listy.

Projekt w art. 1 pkt 14 lit c, art. 2 pkt 13 lit b oraz art. 3 pkt 6 przewiduje, że w przypadku beczynności okręgowych władz korporacji zawodowych lub ich dziekanów w realizacji obowiązku wyznaczenia patrona dla kandydata, który został wpisany na daną listę aplikantów trwającej dłużej niż 30 dni od dokonania wpisu, patrona wyznacza Minister Sprawiedliwości.

Zgodnie z propozycjami wnioskodawców zawartymi w art. 1 pkt 14 lit b-d, art. 2 pkt 13 lit a i c oraz art. 3 pkt 6 wprowadzony byłby zakaz polegający na tym, iż patron i odbywający pod jego kierunkiem aplikację aplikant nie mogą być małżonkami oraz osobami pozostającymi ze sobą w stosunku pokrewieństwa do drugiego stopnia lub stosunku powinowactwa pierwszego stopnia, przysposobienia, opieki lub kurateli. Zapis ten służyć ma przeciwdziałaniu sytuacji, w której proces szkolenia aplikantów w rzeczywistości ograniczałby się tylko do tych aplikantów, którzy opierają swoje związki z patronem na koneksjach rodzinnych. Mechanizm taki stawiałby aplikantów będących np. członkami rodziny patrona, w sytuacji uprzywilejowanej wobec innych aplikantów. Projekt ustawy przewiduje, iż w przypadku zaistnienia ustawowych przesłanek dotyczących relacji patron- aplikant, patron składałby stosowne oświadczenie okręgowemu organowi samorządu zawodowego, który przekazywałby ten obowiązek innej osobie.

Ponadto, projekt reguluje kwestię relacji pracowniczych pomiędzy patronem i aplikantem wprowadzając zasadę, że może, choć nie musi, istnieć stosunek pracy. Konsekwencją tego zapisu jest rozszerzenie możliwości prowadzenia aplikacji pozaetatowych. Wnioskodawcy mają świadomość, iż zwiększenie liczby aplikantów szkolonych na aplikacji adwokackiej uniemożliwiłoby z przyczyn ekonomicznych kontynuowanie obecnej sytuacji, w której adwokat chcąc kształcić aplikantów ponosi koszty ich zatrudnienia. Dzięki nowym regulacjom adwokaci mogliby korzystać z merytorycznego zaangażowania aplikantów w zamian za prowadzenie szkolenia aplikantów, bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów. Zasada dotycząca fakultatywnego zatrudniania aplikantów przez patrona lub organ samorządu zawodowego istnieje obecnie w ustawie- Prawo o notariacie (por. art. 71§ 2).

Ponadto, w art. 1 pkt 15 i art. 3 pkt 6 ustawy wnioskodawcy rozszerzają na aplikantów adwokackich i notarialnych zasadę, obowiązującą obecnie w art. 34 ustawy o radcach prawnych, nakładającą na pracodawcę obowiązek zwolnienia aplikanta od pracy w celu uczestniczenia w obowiązkowych zajęciach szkoleniowych, z zachowaniem prawa do wynagrodzenia.

Wnioskodawcy proponują w art. 15 ust. 1, art. 2 pkt 10 i pkt 14 lit. a i art. 3 pkt 7 projektu przyznanie Ministrowi Sprawiedliwości uprawnienia do wprowadzania po zasięgnięciu opinii krajowych organów samorządu obowiązku wnoszenia przez aplikanta opłaty stanowiącej część kosztów aplikacji. W takiej sytuacji Minister Sprawiedliwości, po uzyskaniu stosownych opinii określa wysokość tej opłaty oraz warunki zwolnienia aplikanta od obowiązku jej ponoszenia. Zapis ten ma chronić

aplikantów przed koniecznością ponoszenia bardzo wysokich opłat za aplikację ustanawianych obecnie przez okręgowe władze korporacji (np. Rada Okręgowej Izby Radców Prawnych ustaliła opłatę za aplikacje na poziomie 7, 5 tys. zł za semestr), gdyż jest to obecnie jeden z czynników ograniczających dostępność do zawodu. Z drugiej strony środki uzyskiwane z opłat służyłyby, oprócz środków własnych korporacji, współfinansowaniu kosztów prowadzonego szkolenia. Minister Sprawiedliwości poprzez określenie warunków zwolnienia aplikanta z obowiązku ponoszenia opłat umożliwiłoby odbywanie aplikacji osobom będącym w trudnej sytuacji życiowej np. pozostającym bez pracy, a zamieszkałym na terenach wiejskich lub obszarach zagrożonych strukturalnym bezrobociem.

Wnioskodawcy proponują w art. 1 pkt 18 lit. b, art. 2 pkt 12 lit. b- d zmianę zasad dotyczących skreślenia aplikantów z listy aplikantów, która jest konsekwencją zmiany trybu dokonywania wpisu na listę aplikantów i przekazania tego uprawnienia Ministrowi Sprawiedliwości (dot. to uprawnienie wykonywały okręgowe władze samorządów zawodowych). Projekt ustawy zakłada, że w przypadku stwierdzenia przez odpowiednie okręgowe władze samorządów zawodowych nieprzydatności aplikanta do wykonywania zawodu w trakcie dwóch pierwszych lat aplikacji, organ ten może wystąpić do Ministra Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie decyzji w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów. Minister Sprawiedliwości wydaje decyzję w przedmiocie skreślenia aplikanta z listy aplikantów w terminie 30 dni od dnia otrzymania wniosku uprawnionego organu. O wydaniu decyzji Minister Sprawiedliwości zawiadamia zainteresowanego oraz wnioskującą okręgową władzę samorządu zawodowego. Podmiotom tym służy prawo wniesienia skargi od decyzji Ministra Sprawiedliwości do sądu administracyjnego.

Ponadto, projekt wprowadza możliwość wszczęcia postępowania dyscyplinarnego wobec aplikanta uchylającego się od uczestnictwa w zajęciach i szkoleniach przewidzianych programem aplikacji.

7) zmiana zasad organizacji egzaminu zawodowego kończącego aplikację.

Wnioskodawcy w związku ze zmianą zasad dotyczących wpisu na listę aplikantów proponują również w art. 1 pkt 4 lit. b, pkt 17 i pkt 18 lit. a, art. 2 pkt 11, pkt 12 lit. a i pkt 14 lit. a oraz art. 3 pkt 8 projektu zmianę zasad organizacji egzaminu zawodowego odbywanego na zakończenie danej aplikacji. Projekt zakłada, że egzamin ten przeprowadzany byłby przez odpowiednią Komisję Egzaminacyjną przy Ministrze Sprawiedliwości, która organizowała konkurs na daną aplikację. Również przed tą Komisją przeprowadzone byłyby powtórzenia egzaminu w razie uzyskania niepomyślnego wyniku.

Podobnie, jak w przypadku organizacji konkursu na aplikację, Komisja, po ustaleniu wyników przeprowadzonego konkursu ogłasza je i przekazuje protokół Ministrowi Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości zawiadamia każdego z kandydatów oraz władze izby, w której aplikant odbywał szkolenie, o wyniku egzaminu oraz publikuje protokół z postępowania konkursowego w Biuletynie Informacji Publicznej.

Komisja Egzaminacyjna przeprowadza konkurs w oparciu o rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii władz krajowych samorządów prawniczych określa w drodze rozporządzenia szczegółowy tryb przeprowadzania konkursu dla aplikantów adwokackich, radcowskich i notarialnych, w tym w szczególności termin ukazania się w prasie ogłoszenia o przeprowadzeniu konkursu, treść ogłoszenia, termin składania zgłoszeń, zadania Komisji, etapy konkursu (w przypadku egzaminu notarialnego- również zakres egzaminu) oraz kryteria oceniania, z uwzględnieniem zasady równego dostępu do wybranego zawodu, ograniczonego jedynie poziomem wiedzy prawniczej oraz wysokość wynagrodzenia członków Komisji, a także wysokość opłaty egzaminacyjnej nie wyższą niż równowartość minimalnego miesięcznego wynagrodzenia za pracę.

W rozporządzeniu tym Minister Sprawiedliwości określałby również szczegółowy tryb przeprowadzenia testu umiejętności, o którym mowa w art. 26 ustawy z dnia 5 lipca 2002r. o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w RP, a w szczególności etapy testu, zasady dotyczące publikacji wyników testu oraz wysokość odpłatności za udział w teście.

Powyższe regulacje wprowadzają nowe zasady przeprowadzenia egzaminu adwokackiego i radcowskiego, gdyż dotychczas przeprowadzały je władze okręgowe samorządów zawodowych na podstawie zasad uchwalonych przez władze krajowe tych korporacji. Wnioskodawcy przygotowując te zmiany skorzystali ze sprawdzonego w praktyce rozwiązania dotyczącego egzaminów zawodowych, istniejącego dotychczas w ustawie- Prawo o notariacie (por art. 74 i 75), dokonując częściowej jego rekonstrukcji.

Wnioskodawcy w art. 1 pkt. 6 i art. 2 pkt 2 pozostawili dotychczasowy tryb przyjęcia aplikantów, którzy zdali egzamin zawodowy w poczet członków korporacji. W przypadku korporacji adwokackiej i radcowskiej wpisu na listę ich członków dokonują organy okręgowe samorządów zawodowych, a w przypadku korporacji notarialnej Minister Sprawiedliwości. Wnioskodawcy doprecyzowali tylko, iż decyzje podejmuje ta władza korporacji, w obrębie, której aplikant odbywał aplikację adwokacką lub szkolenie radcowskie.

8) zasady dotyczące świadczenia przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w RP.

Wnioskodawcy w art. 1 pkt 5 lit. b i art. 2 pkt 3 lit. c projektu ustawy proponują, aby test umiejętności dla prawników będących obywatelami państw należących do Unii Europejskiej, umożliwiający im wykonywanie na terytorium Polski zawodu adwokata lub radcy prawnego, przeprowadzany był przed odpowiednią Komisją Egzaminacyjną przy Ministrze Sprawiedliwości na zasadach określonych w stosownym rozporządzeniu wydanym przez Ministra Sprawiedliwości.

Proponowane przez wnioskodawców zmiany w ustawie o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w RP mają charakter redakcyjny i są konsekwencją zaproponowanych zmian w ustawie- Prawo o adwokaturze oraz ustawie o radcach prawnych.

9) przepisy końcowe i przejściowe.

Wnioskodawcy w art. 5 projektu ustawy proponują, by ustawa weszła w życie w dniu 01 stycznia 2004 r. Tak, więc nowy tryb rekrutacji na aplikacje zacznie obowiązywać przy naborze przeprowadzanym w roku 2004. Do osób wpisanych na listę aplikantów w zaproponowanym przez wnioskodawców trybie, zastosowanie będą miały przepisy dotyczące nowych zasad związanych z pokrywaniem przez aplikanta części kosztów aplikacji, wyznaczaniem patrona w przypadku bezczynności organu do tego uprawnionego, skreślaniem aplikantów z listy aplikantów a także zakazy dotyczące związków rodzinnych między aplikantem a patronem.

Nowe zasady przeprowadzania egzaminu zawodowego, kończącego aplikację, zgodnie z zapisami projektu staną się prawem obowiązującym w dniu 01 stycznia 2005 r.

Zaproponowane rozwiązania nie dezorganizują szkolenia obecnych aplikantów, które będzie prowadzone dalej na dotychczasowych zasadach.

III. SKUTKI SPOŁECZNE PROPONOWANEJ REGULACJI

Najważniejszym efektem zmian będzie otwarcie absolwentom uczelni prawniczych drogi do wykonywania wolnego zawodu prawniczego takiego jak: radca prawny, notariusz czy adwokat, co przyczyni się do zmniejszenia narastającego bezrobocia w tej grupie absolwentów. W perspektywie rychłego wejścia Polski do Unii Europejskiej, rozwiązanie takie da polskiej młodzieży posiadającej wykształcenie prawnicze równe szanse na rynku usług prawniczych, w stosunku do młodzieży z pozostałych krajów Unii Europejskiej.

Ponadto, zwiększenie liczby osób wykonujących te zawody wpłynie na wzrost dostępności społeczeństwa do pomocy prawnej i przyczyni się, poprzez zwiększenie konkurencji w tym zawodzie, do poprawy jakości takiej pomocy, a także do spadku cen usług prawniczych.

Wnioskodawcy nie postulują potrzeby dokonania zasadniczej reformy systemu szkolenia młodych prawników. Jednak uważają za konieczne, dokonanie w sposób pilny nowelizacji tych przepisów prawa, które regulują kwestię dostępności do zawodu adwokata, notariusza i radcy prawnego w tym kierunku, aby wyraźnie ograniczyć skalę zjawisk patologicznych.

IV. SKUTKI FINASOWE. ZGODNOŚĆ Z PRAWEM UNII EUROPEJSKIEJ.

Projekt nie narusza prawa Unii Europejskiej.

Obciążenie dla budżetu państwa związane z kosztami obsługi Komisji Egzaminacyjnych przy Ministrze Sprawiedliwości oraz z wynagrodzeniami dla

członków Komisji pokryte zostaną z budżetu Ministra Sprawiedliwości. Koszty te będą na poziomie nieznacznym wobec obecnego budżetu resortu.

031918
Warszawa, 25 marca 2003 r.

Pan
Marek Borowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności przedstawionego poselskiego projektu ustawy o zmianie
ustawy Prawo o advokaturze oraz o zmianie niektórych innych ustaw z
prawem Unii Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o zmianie ustawy Prawo o advokaturze oraz o zmianie niektórych innych ustaw przewiduje zmiany w czterech ustawach:

- ustawie Prawo o advokaturze (Dz.U. z 2002 r. Nr 1213, poz. 1058, ze zm.),
- ustawie o racach prawnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 123, poz. 1059, ze zm.),
- ustawie Prawo o notariacie (Dz.U. z 2002 r. Nr 42, poz. 369),
- ustawie o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2002 r. Nr 126, poz. 1069).

Zmiany w trzech pierwszych ustawach są w znacznej mierze do siebie analogiczne i dotyczą przede wszystkim zmiany sposobu przyjęć na aplikację (odpowiednio: adwokacką, radcowską i notarialną), a także zmian zasad wpisu na odpowiednią listę zawodową (odpowiednio: adwokatów, radców prawnych i notariuszy).

Główna zmiana jest zmiana podmiotu uprawnionego do przeprowadzania konkursu na poszczególne aplikacje. Zamiast organów samorządów zawodowych miałyby przeprowadzać je specjalne komisje egzaminacyjne przy Ministrze Sprawiedliwości.

Ponadto, projekt zakłada m.in. zmiany zasad wyznaczania patronów dla aplikantów oraz liberalizację zasad tzw. przepływu między zawodami prawniczymi.

Zmiany w ustawie o świadczeniu przez prawników zagranicznych pomocy prawnej w Rzeczypospolitej Polskiej są konsekwencją zmian proponowanych w pozostałych ustawach.

II. Stan prawa wspólnotowego materii objętej projektem ustawy

Prawo wspólnotowe nie reguluje zagadnień objętych przedstawionym projektem ustawy.

III. Układ Europejski

Układ Europejski nie reguluje zagadnień objętych przedstawionym projektem ustawy.

IV. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa wspólnotowego i postanowień Układu Europejskiego

Postanowienia opiniowanego projektu ustawy pozostają poza zakresem regulacji prawa wspólnotowego i Układu Europejskiego.

V. Konkluzje

Przedstawiony poselski projekt ustawy o zmianie ustawy Prawo o adwokaturze oraz o zmianie niektórych innych ustaw pozostaje poza zakresem regulacji prawa Unii Europejskiej, nie jest także objęty obowiązkiem dostosowawczym wynikającym z Układu Europejskiego.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Studiów i Ekspertyz

Wiesław Staśkiewicz

Deskryptory Bazy REX: Unia Europejska, adwokaci, radcowie prawni, notariusze

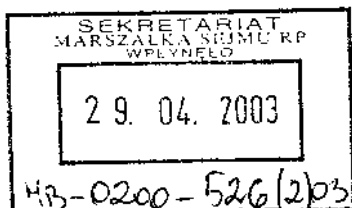
Prawo
i Sprawiedliwość

Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość

Przemysław Gosiewski
Posel na Sejm RP

dot. KCS-52/03

Warszawa, dnia 28 kwietnia 2003 r.

Pan
Tomasz Nałęcz
Wicemarszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marnatku

W odpowiedzi na pismo z dnia 31 marca 2003 r. informuję, że zgodnie z brzmieniem art. 34 ust. 3 zadnie drugie Regulaminu Sejmu RP w przypadku komisyjnych i poselskich projektów ustaw w stosunku do których nie przeprowadzono konsultacji, Marszałek Sejmu kieruje projekt do konsultacji.

Jednocześnie informuję, że kwestie dotyczące zasad i warunków zwolnień z kosztów określać będzie Minister Sprawiedliwości w rozporządzeniu, a koszty związane z tymi zwolnieniami pokrywane mają być z budżetu państwa, z działu Ministerstwa Sprawiedliwości. Wnioskodawcom bliski jest pogład, zgodnie z którym konieczne jest przyjęcie rozwiązań umożliwiających kształcenie zawodowe zdolnej młodzieży wywodzącej się z ubogich środowisk, zwłaszcza wiejskich.

Z poważaniem
Przemysław Gosiewski

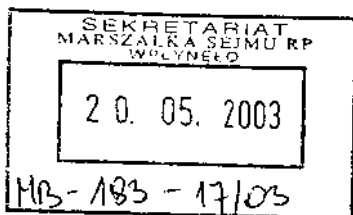
Klub Parlamentarny Prawo i Sprawiedliwość

ul. Wiejska 4/6/8, 00 - 902 Warszawa
tel. (022) 694 21 81, 694 22 00; tel/fax (022) 694 20 57
e-mail: kp-pis@sejm.pl; www.pis.org.pl

PRZEWODNICZĄCY
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA
Nr KRS- 130-47-03

Warszawa, 15 maja 2003 r.

Pan Tomasz Nałęcz
Wicemarszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Stenowy Zenc Misznostu

W załączeniu uprzejmie przesyłam opinię Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 15 maja 2003 r. w przedmiocie projektu Klubu Parlamentarnego „Prawo i Sprawiedliwość” w sprawie zmiany ustawy – Prawo o adwokaturze i o zmianie niektórych innych ustaw.

Andrzej Jagiełło

sędzia Andrzej Jagiełło

**OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA**

z dnia 15 maja 2003 r.

**w przedmiocie projektu Klubu Parlamentarnego „Prawo i Sprawiedliwość” w sprawie
zmiany ustawy – Prawo o adwokaturze i o zmianie niektórych innych ustaw.**

Krajowa Rada Sądownictwa nie neguje potrzeby zmiany dotychczasowego uregulowania systemu dostępu do zawodu adwokata, radcy prawnego i notariusza. Niemniej jednak przedstawiony projekt zmiany aktualnego stanu prawnego budzi zastrzeżenia z uwagi na przyjęte przez projektodawców rozwiązania systemowe związane ze znacznym ograniczeniem uprawnień samorządów zawodowych. Korporacyjny charakter zawodów prawniczych ma w Polsce długą tradycję, która gwarantowała między innymi niezależność tych zawodów od szeroko pojętej władzy państwowej.

Projekt parlamentarny „zmiany ustawy – Prawo o adwokaturze i o zmianie niektórych innych ustaw” zbyt radykalnie ogranicza samorządność adwokatów, radców prawnych oraz notariuszy. Osiągnięcie słuszných celów Projektu związanych ze zwiększeniem dostępu do zawodów prawniczych nie wymaga – jak się wydaje – tak radykalnego ograniczenia samorządności zawodowej.

Z tego względu zastrzeżenia budzą między innymi propozycje dotyczące składu Komisji Egzaminacyjnych, w których przedstawiciele poszczególnych zawodów nie uczestniczą w liczbie gwarantującej realny wpływ na podjęte decyzje (art. 75a ust. 4, art. 33 ust. 4, art. 71a §4 Projektu). Nie ma żadnych przeszkód, aby przedstawiciele poszczególnych zawodów uczestniczyli w Komisjach Egzaminacyjnych w wymiarze przynajmniej 50%.

Wymogu odbycia aplikacji adwokackiej, radcowskiej czy notarialnej nie stosuje się – według Projektu – między innymi także wobec „doktorów nauk prawnych zatrudnionych na stanowisku adiunkta na wydziale prawa” oraz „osób, które zdały egzamin sędziowski”. Wydaje się, że zmiany te idą zbyt daleko i to w sposób zdecydowanie bardziej odmienny, aniżeli przewiduje to ustawa - Prawo o ustroju sądów powszechnych.

Nie wydaje się też zasadne, aby wpis na listę adwokatów czy radców prawnych następował automatycznie po zdaniu przez aplikanta egzaminie i to bez wniosku samego aplikanta (art. 68 ust. 3, art. 24¹ ust. 3).

Istotnym mankamentem Projektu jest brak uregulowania co do kosztów związanych z pracami Komisji Egzaminacyjnej.

Krajowa Rada Sądownictwa zwraca też uwagę na to, że samorządność zawodowa znajduje zakotwiczenie w Konstytucji RP (art 17).

W związku z powyższym, Krajowa Rada Sądownictwa opiniuje przedstawiony Projekt krytycznie.

